

TÓTH DEZSŐ

**A dózsavárosi
„Kőműves kör” története**

Veszprém, 2016.

A kötet megjelenését támogatta
Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata
Veszprémi Szemle Városthörténeti Közhasznú Alapítvány

A címlap képe:
A „Kőműves kör” egykori székháza, Veszprém, Csátár u. 3. (fotó Faa Judit)

Hátul:
„Építők” embléma

Illusztrációk:
archív felvételek

Szerkesztő: Csiszár Miklós
Technikai szerkesztő: Szurmay László

ISBN 978-963-89513-8-0

Kiadja a Veszprémi Szemle Városthörténeti Közhasznú Alapítvány
Székhely és levelezési cím: 8200 Veszprém, Baláca sor 10.
Felelős kiadó: Faa Judit, a Kuratórium elnöke

Szerkesztőség:
8200 Veszprém, Erzsébet liget 3.
e-mail: csiszar.miklos@invitel.hu

Nyomda: OOK-Press Kft. Veszprém
Felelős vezető Szathmáry Attila

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	5
A dózsavárosi „Kőműves kör” története	7
A magyarországi egyesületekről	7
Veszprémi egyesületek 1878-ban	11
Az egyesületi székház adatai	15
A „Kőműves kör” a sajtó tükrében	16
Jeles személyiségek az egyesületben	30
Serák József	30
Homorai Béla	33
Plank Mihály	39
Vallási elnökök	41
Zárszó	43
Mellékletek	45
1. számú	47
2. számú	67
3. számú	81
4. számú	95
5. számú	109
Dr. Tóth Dezső életrajza, válogatott bibliográfiája	110

Előszó

*„Mondják: nem élt hiába, aki már
gyümölcsfát ültetett, egy gyermeket
felnevelt vagy egy jó könyvet írt.”*
(Lengyel József: Szibériai jegyzetek)

Örömmel tettem eleget a könyv szerzője megtisztelő felkérésének, mivel a mű tartalma minden ízében a Dózsavároshoz és településünkhöz, Veszprémhez kötődik.

Vannak könyvek, amelyek tanítanak, vannak olyanok, amelyek lelkesítően hatnak, és vannak olyanok, mint amilyent a kedves olvasó a kezében tart, amely egyszerre lélekmelengető, oktat és tanulságot szolgál minden korosztály számára.

A mű írója, a 88 éves Tóth Dezső paraszti sorból küzdötte fel magát népművelőnek. Az alábbi könyv is igazolja, hogy a könyvtári munka melletti szenvedélyét a honismereti és helytörténeti kutatást ma is lelkiismeretesen, odaadóan műveli.

Értéktörző tevékenységét könyvek tucatjai, tanulmányok százai tanúsítják. Eredményes munkásságát számos elismerés jelzi. A szülőfalujának, Dáka község Díszpolgára cím mellett, a Vajda Péter Művelődési Díj, Bél Mátyás-díj, Honismereti emlékérem, Pro Comitatu-díj, Gizella-díj bizonyítják életműve értékét és sokszínűségét.

A könyv az 1929-ben alakult Veszprémi Keresztény Építőmunkás Egyesület tevékenységén keresztül mutatja be a korabeli polgári-munkás társadalom mindennapjait a napi sajtó cikkei által. Az 1943. március 17-ig követett sajtócikkek bepillantást nyújtanak a háborús időszak háttérházi hangulatába, a lakosság hazaszeretetébe és közösségi szellemiségébe. Az Egyesület vezetőinek életrajza,

a mellékletként csatolt levelezések, fényképek, iratok hitelesen dokumentálják az akkori viszonyokat. Az egyesület életének bemutatása által megismerteti az olvasóval Veszprém óvárosának, Dózsaváros lakóinak mindennapjait.

Ajánlom e könyvet mindazoknak, akik érdeklődnek Veszprém múltja iránt, Dózsaváros egykori és jelenlegi lakóinak, valamint a fiataloknak, akik megismerhetnek egy olyan világot, amely a mai viszonyokhoz képest nehezebbnek tűnik, de lélekemelő, értékteremtő és közösség megtartóbb volt. Jó lenne, ha a mű minden dózsavárosi, sőt minden veszprémi polgár könyvespolcán megtalálható lenne, hiszen városunk történelmének egy pillanatát ábrázolja hitelesen, közérthetően, és lakóhelyünket csak akkor tudjuk igazán szeretni és értékelni, ha ismerjük múltját. Bízom benne, hogy e könyv segítségével még jobban szeretjük majd városunkat, Veszprémet.

Veszprém, 2016.

Hegedűs Barbara
Veszprém-Dózsaváros önkormányzati
képviselője

A dózsavárosi „Kőműves kör” története

A bevezető sorokban meg kell jegyezni, hogy a címben szereplő Kőműves kör nem a hivatalos név, csak a közszájon használt elnevezése annak az egyesületnek, melyet az Alapszabályban a Veszprémi Keresztény Építőmunkás Egyesület néven ismert meg a közösség.

A következő feldolgozásban tehát ezen a néven használjuk az egyesületet.

A magyarországi egyesületekről

Az első fejezetben fontosnak érzem, hogy néhány lexikonban milyen meghatározásban szerepel az egyesület, mint fogalom.

Egyesület: Bizonyos célra egyesült természetes személyek többsége. = *Pallas Nagy Lexikona, 1895.*

Egyesület: és az ezzel egyértelmű egylet bizonyos cél elérése végett szervezett természetes, vagy jogi személyek egyesülése. = *Révai Nagy Lexikon, 1912.*

Egyesület: érdekvédelmi, kulturális, tudományos, sport stb. célokra létesített társadalmi szervezet. Magyarországon legalább 10 személy önként és együttesen létrehozott szervezete, melynek alapszabályait írásba foglalták. = *Kis Lexikon, 1968.*

Egyesület: Olyan önkéntesen létrehozott önkormányzattal rendelkező szervezet, amely alapszabályban meghatározott célra alakul, s nyilvántartott tagsága van. = *Akadémiai Kis Lexikon, 1989.*

Egyesület: ... Magyarországon az első szabályozása az 1394/1873. BM. elnök körrendelete, amely az egyesületek elnevezéséről, emblémáiról, lehetséges céljairól rendelkezett. Az 1938. évi XVII. tc., az első magyar törvény megalkotta a tilos fogalmát. Az egyesületekről a Ptk. mellett az egyesülési jogról szóló törvény 1989. évi II. tv. rendelkezik. = *Magyar Nagy Lexikon, 1989.*

Egyesület: Olyan önkéntesen létrehozott önkormányzattal rendelkező jogi személyként működő szervezet, amely alapszabályban meghatározott célra alakul, s nyilvántartott tagsága van. = *Magyar Larousse Enciklopédikus Szótár, 1991.*

Egyesület: Meghatározott cél érdekében önként és tartósan egymáshoz csatlakozott személyek jogilag szervezett összessége. = *Magyar Katolikus Lexikon, 1993.*

Civil társadalom: Szabad egyének önkéntes társulási formák alkotta társadalom, — szociológiai, vagy politikai értelemben, a nem állami kezdeményezések, nem intézményes önszerveződési köre. = *Magyar Nagy Lexikon, 1997.*

Egyesület: A hatályos Ptk. (1959. évi IV. tv.) szerint, olyan önkéntesen létrehozott, önkormányzattal rendelkező szervezet, amely az alapszabályban meghatározott célra alakul, nyilvántartott tagsággal rendelkezik, és céljának elérése érdekében szervezi tagjainak tevékenységét. Az egyesület jogi személy. A bírósági nyilvántartásba vétellel jön létre. Vagyonával önállóan gazdálkodik. Az egyesület elsődlegesen gazdasági tevékenység folytatására nem alakítható. A tagok tagdíj fizetésén túl az egyesület tartozásáért saját vagyonukkal nem felelnek. Az egyesülési jog alapján létrehozott társadalmi szervezetekre e törvény alkalmazásakor az egyesületekre vonatkozó szabályok az irányadók. = *Révai Új Lexikon, 2000.*

Egyesülési és gyülekezési jog: – Az egyesülési jog azt jelenti, hogy az egyéneknek joguk van, akaratak, érdekeik, törekvéseik kinyilvánításai és védelme érdekében gazdasági, tudományos, művészeti, vallási, vagy oktatási célból egyesületeket, társadalmi szervezeteket létrehozni. = *Révai Új Lexikon, 2000.*

Egyesület: Alapszabályban meghatározott célra létrejövő, jogi személyiséggel rendelkező, az államtól független önkéntes társulás... Általános érdekvédelmi kulturális, közösségi, sport stb. céllal hoznak létre egyesületet. Magyarországon az első szabályozása az 1394/1873. BM. elnök körrendelete, amely az egyesületek elnevezéséről, emblémáiról, lehetséges céljairól rendelkezett. Az 1938. évi XVII. tc. az első magyar törvény megalkotta a tilos fogalmát. Az egyesületekről a Ptk. mellett az egyesülési jogról szóló törvény 1989. évi II. tv. rendelkezik. = *Magyar Nagy Lexikon, 1989.*

Ismertető a közhasznú szervezetekről szóló törvényről. = *Művelődési Minisztérium, 1998.*

Egyesület: Alapszabályban meghatározott célra létrejött, jogi személyiséggel rendelkező társadalmi szervezet. Csak az Alkotmánnyal összhangban álló, törvény tilalmába nem ütköző tevékenység végzésére alapítható, nem lehet elsődleges célja a gazdasági, vállalkozási tevékenység. A bírósági nyilvántartásba, bejegyzéssel jöhet létre. Tartozásaiért saját vagyonával áll helyt. Az egyesületekről a Ptk. mellett, az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. tv. rendelkezik. = *Általános Kis Lexikon, 2005.*

Az egyesület a tagok közös, tartós, alapszabályban meghatározott céljának folyamatos megvalósítására létesített, nyilvántartott tagsággal rendelkező jogi személy. = *2013. évi V. tv.*

Az egyesületek megszüntetéséről a M. Kir. belügyminiszternek (81000/1938.

BM. sz. rendelete) az egyesületek működésének fokozottabb felügyelete és ellenőrzése 2. alapszabályt, névjegyzéket, helyiség pontos címét tartalmazni kell. Az egyesületek megszüntetéséről az (1945/529) 1945. sz. miniszterelnöki rendelet intézkedik. = *Új Magyar Lexikon*

1946-ban BM. rendelettel oszlattak fel több, mint ezer társadalmi egyesületet, egyházi ifjúsági szervezetet. = *Révai Új Lexikon 6. kötet, 105. o.*

Az egyesületek lexikoni meghatározása után feltüntetjük néhány miniszteri rendeletnek is a számát és címét, amely bővebben foglalkozik az egyesületekkel.

77.000/1922. BM. rendelet az egyesületek működéséről.

A 181.001/1937. BM számú körrendelet újabb egyesületek alakításának korlátozásáról, és a felesleges egyesületek megszüntetéséről.

Az 1989. évi II. törvény, az egyesülési jogról.

Az 1997. évi CLVI. törvény a közhasznú szervezetekről.

Mielőtt a címben megjelölt egyesület működéséről szólnánk meg kell említeni, hogy 1905-ben megalakult a veszprémi Keresztény Munkásegyesület is.

Az Alapszabály 2. §. a következő: A Veszprémi Keresztény Munkásegyesület célja a keresztény kisemberek (iparosok, kereskedők, kishivatalnokok, gazdák, ipari és mezőgazdasági, háztartási alkalmazottak) szóval a keresztény munkásosztály szellemi és anyagi érdekeinek előmozdítása, gazdáinak védelme, méltányos jogainak kivívása, valláserkölcsi és hazafias érzületének ápolása.

3. §. Az egyesület Szent Józsefnek, a munkások védőszentjének égi pártfogója alá helyezi magát.

a./ összejöveteleket tart,

b./ felolvasások, előadások,

c./ jó irányú könyvek, lapok, röpiratok olvasása, terjesztése,

d./ kedélyes összejövetelek, tisztes szórakozások, társas kirándulások,

e./ a beteg, tehetetlen, a munkánélküli és egyéb támogatásra szoruló tagokat, vagy azok özvegyeit védi és segíezi,

f./ a munkaközvetítést díjtalanul végzi,

g./ különös súlyt helyez az egyház, a haza, és a király iránt való hűség fejlesztésére.

Rendes tag (18 éven felül), alapító tag, tiszteletbeli pártoló, stb.

Az 1875. év 1508. sz. belügyminiszteri rendelet melléklete szerint külföldi tagok nem lehetnek.

Veszprém, 1905. június 22.

Brazsil Gyula jegyző

Mint már említettem, a Munkásegyletnek volt földműves szakosztálya is. A tagkönyvek szerint 190. szám szerepel. Ekkor Csomay József földműves és Jung Sebestyén jegyző neve található. Külön megemlítjük, hogy 1920-ban a beíratási díj 30 fillér volt. 1921-ben, 1922-ben 1 korona volt a havi díj. 1923-ban 2 korona, 1924-ben 100 korona. A további évekre nem találtunk befizetést.

Az előzőekhez kapcsolódóan a Szent László Plébánia Historia Domusában a következő bejegyzést találtuk. „A Keresztény Földművesek és Építőmunkások Szakegylete 1905-ben alakult. Perényi Antal veszprémi plébános sokat dolgozott, hogy a keresztény földművesek és keresztény építőmunkások szakszervezetét megszervezzék. Az előbbi dr. Fáter István ügyvezető elnök támogatta. 1907-ben zászlót szenteltek, később házat szereznek. Követik a példát a kőművesek is. Mindkét egyesület Kauzli Dezsőt kéri fel díszelnöknek. A káptalan részéről, jóvoltából jutottak házhoz, de a nehéz napokban nem állták ki a „tízpróbát”. Fáter István, aki lelkes vezetője volt a Gazdakörnek, Várpalotára költözött. Igen szépen össze tudta tartani a temetőhegyi gazdákat. Utána a vezetést Lukács Imre karkaplán vette át. Az 1919-es forradalmi időkben Kőszeghy Antal káplánt, aki elismert nevű, a szocialista demokraták gyűlésére is meghívták és ott életveszélyes fenyegetések ellenére is felszólalt, akit ezért városszerte ünnepeltek és magasztaltak, a Gazdakör kitessekelte kebeléből, úgy hogy kénytelen volt lemondani alelnökségéről. Így a Gazdakör egyházi vezetés nélkül maradt. Utána Pintér Ferenc kegyesrendi tanár lett az elnök.

Az Építőmunkások háza Csátár u. 4. az egyesület tulajdonát alkotja. Mint hogy a szakegylet tagjai az I. Világháború utáni időben állam és egyházellenes magatartást tanúsítottak, a belügyminiszter 1923-ban az egyesületet feloszlotta. Az alapszabályok értelmében az egyesület vagyona a veszprémi plébános gondja alá került, aki ezt a vagyont mindvégig kezelte, amíg az egyesületet újraéleszteni nem lehetett. A plébános a vagyonkezelésről évenként nyilvántartást, számadást ad az egyházi főhatóságnak. A vagyon leltározása sok időt vett igénybe, mert egy részét úgy kellett összehordani a jogtalanul eltulajdonítottakból. A

kőművesek által teljesen kitulajdonított épület mellett az utca frontján a régi tekepálya kiindulópontján, mintegy engedély és kérdés nélkül egy üzlethelyiséget építettek. Ezt Krausz plébános Pintér János trafikosnak adta bérbe, míg a nagytermet és ingóságokat a Barátság Kör bérelte ki.”

A Historia Domusban olvasható, hogy a városi forradalmi bizottság 1919. május 4-én alakult a Katolikus Kör nagytermében.

Ide tartozik a következő bejegyzés is: *„Az építőmunkások minden csütörtökön este üléseztek. A dolgozó leányok kedden, a KALOT-iffjak minden hétfőn, a KALOT-leányok szerdán. 1941. évi bejegyzésben szerepel, hogy Karácsony napján este az építőiparosok egyesületén hangulatos pásztorjátékokat adott elő az ifjúság.”*

Veszprémi egyesületek 1878-ban

A dolgozatban szeretném felidézni a magyarországi egyesületi mozgalom kialakulását, s ebben a mozgalomban Veszprém város szerepét.

Az ismerős, hogy az egyesülési mozgalom Széchenyi István nevéhez kötődik, kialakítása, szervezése, a reformkor egyik érdeme. Az ő szava, lelkesedése adott indítást a mozgalomnak, mely röviden így hangzott: *„Fel, fel magyarjaim! Egyesüljünk, s haladjunk.”*

A reformkor alatt alakultak meg az országos tudományos intézmények, művelődési, művészeti társaságok. Csak néhányat említve: A Magyar Tudományos Akadémia (1830), a Kisfaludy Társaság (1837), a Nemzeti Színház, majd később a Természettudományi Társulat, a Magyar Iparegyesülés, a Védegylet. Megyénkben pl. ebben a korban jött létre a Balatonfüredi Színház is, ez a mozgalom eredményezte a különböző vidéki kaszinókat, társaságokat. Először Pozsonyban, majd 1827-ben Pesten is megalakult a Nemzeti Casino. A főúri, főnemesi társaságok példájára kiterjedt az ún. polgári rétegekre is.

Az 1872. évi ipartörvény tette lehetővé, hogy a megszűnt céhek helyett *„az ugyanazon vagy különböző ipart, egy vagy több községben önállóan gyakorló iparosok közös érdekeik előmozdítása érdekében ipartársulatokká egyesüljenek.”*

A mozgalom számszerű összesítése 1878-ban történt meg, amikor az Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal felvételt készített a bejegyzett egyesületekről. Ebből az összesítésből tudjuk, hogy Veszprém városában 28 egyesület,

társulat, társaskör, segélyegylet működött. Itt jegyzem meg, hogy a Veszprémi Iparoskör 1934. június 3-án ünnepelte működésének 60 éves jubileumát.

Ebből az összesítésből tudjuk részletesen az akkor Veszprém városában működő különböző egyesületek adatait, amit az alábbiakban közlünk.

sor- sz.	név	alakulás éve	célja	tagok száma	vagyona Ft
1.	Asztalos Ipartársulat	1872	segélyezés	23	–
2.	Bognár, kádár, kovács, esztergályos, bádogos Ipartársulat	1874	iparfejlesztés	105	350,–
3.	Chewra Kadischa	1872	betegápolás	179	6281,68
4.	Csapó Ipartársulat	1874	érdekvédelem	105	45,–
5.	Csizmadia Ipartársulat	1874	segélyezés	127	200,–
6.	Cipész Ipartársulat	1875	haladás, segélyezés	62	27,10
7.	I. Temetkezési Egylet	1844	temetési segélyez.	600	551,11
8.	Fazekas Ipartársulat	1874	érdekvédelem	52	164,20
9.	Iparos és Kereskedelmi Kör	1874	közművelődés	138	100,–
10.	Iparos Ifjúság Képző és Segélyező Egylete	1876	közművelődés, segélyezés	90	1330,40
11.	Izraelita, Krajcáregylet	1864	tanulók segélyezése	160	1142,04
12.	Jóteköny Nőegylet	1872	segélyezés	136	18141,11
13.	Izraelita Szegényeket Segítő Egylet	1874	segélyezés	68	825,–
14.	Kereskedelmi Társulat	1876	érdekvédelem, tanoncok iskoláztatása	38	170,–
15.	Kereskedő Segédek Betegsegélyező Egylete	1873	segélyezés	45	1071,24
16.	Kömíves, ács, kőfaragó Ipartestület	1875	segélyezés	9	200,–
17.	Köteles, takács, szítás Ipartestület	1873	segélyezés, iparfejl.	30	78,–
18.	II. Temetkezési Egylet	1846	segélyezés	600	130,74
19.	Mészáros Ipartársulat	1874	segélyezés	65	190,–
20.	Nemzeti Casino	1845	közművelődés	108	1000,–

21. Önkéntes Tűzoltó Egyesület	1875	tűzoltás	117	2000,-
22. Polgári Honvéd Lövészegylet	1873	lövészgyakorlatok	175	600,-
23. Polgári Társaskör	1843	művelődés	157	1155,-
24. Szabó Ipartársulat	1874	segélyezés	45	50,-
25. Szücs Ipartársulat	1875	érdekvédelem	14	-
26. Megyei Gazdasági Egyesület	1860	gazdászati érdekvéd.	151	21158,36
27. Vidéki Molnár Ipartársulat	1874	érdekvéd., művelődés	50	175,10
28. Vidéki Róm. Kat. Néptanítók Segélyező Egylet	1874	önművelés, segélyezés	53	750,-

A század elején, 1905-ben is alakult egy szervezet, mely a „Veszprémi Keresztény Munkás Egyesület” nevet viselte. Ez az egyesület még együtt kezelte az ún. teljes munkásréteget, ugyanis ide tartoztak a 2. paragrafus szerint, „*a Veszprémi Keresztény Munkás Egyesület célja a keresztény kisemberek, iparosok, kereskedők, közhivatalnokok, gazdák ipari- és mezőgazdasági, háztartási alkalmazottak*”, szóval a keresztény munkásosztály szellemi dolgozói.

Ez az egyesület fogta össze az említett munkásrétegeket, addig, míg a városban megalakult a Gazdakör. A történehez hozzátartozik, hogy ezután már rivalizálás kezdődött a két szervezet között, igaz ugyan, hogy több eset is volt, amikor egyes személyek részt vettek mindkét egyesület színjátzó csoportjaiban, pl. a Gazdakörben több lány is volt, akiknek a szülei a munkások közé tartoztak.

Mielőtt a következőkben tárgyalt egyesületek munkájára rátérnénk, röviden felidézzük a Dózsaváros, az egykori Temetőhegy történetét.

Veszprém város nevének említésekor a legtöbb embernek a Királynék városa megnevezés jut eszébe. Valóban így van, hogy a neve szinte egybeforrt Gizella királyné nevével, aki I. István felesége volt és itt koronázták meg. Emlékét sok minden más mellett őrzi a róla elnevezett Gizella-kápolna. Ha a címben megjelölt városrészről szólunk, vissza kell menni a történelemben, akár az őskorig, hiszen különböző korokban végzett ásások már ebből az időszakból feltárták a „*dokumentumokat*”, melyek azt bizonyítják, 200 millió évvel ezelőtt is volt élet e tájon. Hiszen a közeli jeruzsálemhegyi kőbányában Laczkó Dezső megtalálta a kavicsfogó álteknőst, mely jelentős felfedezés volt. A következő korok is itt hagyták nyomukat, mert az ősember maradványait is megtalál-

ták a mai Gulyadombon, de feltárták az idősámítás előtti 3. évezredből a Tánicsics utcában az ősemlék által használt „nyéllukas kőbaltát”. Bőven előfordultak bronzkori tárgyak a Papvásár tér részén és a környező utcákban, a későbbiekben a Nagytó, Csalogány utcában. Bizonyíték van arra, hogy ekkor már az említett Gulyadomb lakott volt, de feltárták egy földvár nyomait is. A lakók feltehetőleg kelták voltak. Előkerült a Papvásár téren két csontváz sír is. A római kor is itt hagyta nyomait. Rómer Flóris hivatkozik egy kéziratra, mely így írja le „*Veszprém régi római vár és város egykori fényét és nagyságát, a ma még látható romokon és épületeken kívül a régi krónikák bizonyítják*”. Árpád vezér leszármazottjai, Ösbő, Őse vették birtokukba a területet 900 körül. A magyarok itt léte a Kupa utcában talált 4 sír is bizonyítja.

A Bakony-hegység akkor még vízben bővelkedő forrásaiból táplálkozó patakok egyike a Séd, ma is keresztülfolyik a város területén és völgyének termékeny talaján jó legelők voltak, a dombok lankái pedig a földművelésnek adtak helyet.

Az élet kezdetei óta sokat fejlődött Veszprém és a mai Dózsavárosnak nevezett városrész. A város önkormányzata 1997-ben meghozott rendelete 14 városrészt nevez meg, ezek között egy a nyugati, északnyugati részen elterülő, a legtöbb hagyományt megőrző, de állandóan fejlődő Dózsaváros. A Vár benépesülése után az alatta elterülő házak már nevet kaptak és funkciójuk is kialakult, pl. 1237-ben már Szenttamás mezején forgalmas piac működött. A törökök végleges kiűzése és a kuruc háborúk után indult meg a mai Dózsaváros fejlődése. A Bakony erdei egészen a városig húzódtak, erdőirtás során teremtettek művelésre és házépítésre alkalmas területet a veszprémiek, s így alakult ki akkor három városrész: a Temetőhegy, Tizenháromváros, Hatrongyos néven. A feljegyzések szerint akkor még olyan telket vásároltak a Tizenháromvárosban, melynek a széle az erdőig ért. A 19. század első harmadában a Temetőhegyen 144, a Tizeháromvárosban 36, a Pajta utcában 31, a Csorda utcában 21, a Hosszú utcában 21 telket vettek nyilvántartásba. Az utcák neve ma is megvan: pl. a Céhház, Kertalja, Liliom, Pajta, Szilvádi utca. A mai Kistelek utca ekkor még lakatlan, de már szántó volt. Ez időtől kezdve folyamatosan bővült, fejlődött a Dózsaváros, de azt is meg kell jegyezni, hogy viszonylag kis, 100-150 négyszögees, zárt területek alakultak ki. A század elején zömmel paraszti gazdaságok, később pedig az iparosok minden rétege, elsősorban kőművesek, ácsok telepedtek meg.

1780. április 10-én a város vezetősége úgy döntött, hogy a Tizenháromváros szélén új temetőt nyit, mely ma is nyughelyet ad a városrész lakóinak. Ekkor még szinte a 20. század első feléig a mai Dózsa tér helyén a Nagytó nevű sekély állóvíz volt, melyet 1939-ben töltöttek fel a Jókai utcában kivájt szikla köveiből,

ahol a Nemzeti Bank működött hosszú ideig. Nevét őrzi a Nagytó utca, és a közelben volt kisebbik tó emlékét pedig a Kistó utca.

Visszatérve a 18. századba, feljegyzett a krónika egy „*érdekes*” esetet. A városi közgyűlés jegyzőkönyvében szerepel 1781. február 26-án a következő: „*Kupi Kata ...a Tizeháromváros Selyem nevezetű kocsmá háznál véghez vitt fajtalanságért... 12 korbácsütés alá ítéltetik*”.

Érdeemes megemlíteni a régi utcanevekből néhányat, melyek mai is élnek. A volt Hosszú, ma Jókai utca, mely az egyik legrégebb lakott rész: Festő, Miklós utca. Folytatása volt a Csorda utca. A név elárulja, hogy ezen az utcán hajtották ki a csordát a legelőre, ennek végén él ma is a Huszár, Béla, Mátyás, Bakony, Csatár stb. utca. A mai Pajta utca környékén volt a hat kisebb utcából álló Hatrongyos, mely az ott épült kis zsellérházakról kapta a nevét. Ez eltűnt a történelem folyamán, mint ahogy a környéken levő Miatyánk, Szerzetes utcanév is.

Az 1848/49-es forradalom idejéből két történetet említsünk meg, mely a Dózsaváros területén történt. 1848 decemberében lett hadköteles az akkor 19 éves Kováts Imre, Eke utcai lakos. A tüzéreknel szolgált tüzemesterként a szabadságharc végéig, majd hazakerülése után 1883. március 27-től 16 évig polgármesteri tisztséget töltött be. Halála után a temetőhegyi, dózsavárosi temetőben temették el, ma síremlék őrzi emlékét.

A másik említendő esemény 1849. április elején az osztrákok által elfogott gróf Batthyány Lajost több társával együtt örök által „védve” Veszprémen keresztül kísérték Ausztriába. 1849. április 26-án délben ért a menet Veszprémbe és a Dózsaváros szélén fekvő füves területen telepedtek le ebédre. Mikor a lakosság megtudta, hogy ki van a foglyok között, mindenféle élelmiszerekkel, italokkal megrakott kosarakkal sietett ki a városszélre és látta vendégül a három gróft és az ökrösszekéren utazó többi foglyot.

A 20. század sem volt eseménytelen a Dózsaváros lakóinak. Az utolsó 50-60 évben jelentősen megnőtt az itt élő lakosság száma. A régi bakonyi házak rendre megújulnak, új lakók költöznek a régiek helyére, új kulturális intézmények épülnek és a Kistó, Tüzér utcában nagyon sok új ipari létesítmény működik. Az utóbbi évek nagyobb beruházásai közül megemlítjük a PENNY Market és a DM üzletlánc létesítményeit.

Az egyesületi székház adatai

A Keresztény Földművesek és Építőmunkások Szakegylete 1905-ben alakult. 1907 után a káptalan részéről székházat kaptak a Csatár utca 4. számú házban, mely az építőmunkások tulajdonába került. (Az utca már az 1857-es térképen is

szerepel, az épület házszámozása később Csatár utca 3., 4. és 5. számú is volt.) Ezt az Egyesületet 1923-ban feloszlatták, vagyona a veszprémi káptalan gondjai alá került. Az épület mellett épült egy trafik üzlet, melyet Pintér János bérelt ki. Az 1929-ben megalakult Veszprémi Keresztény Építőmunkás Egyesület kapta meg az épületet, melyet az egyesület tagjai közös munkával újjáépítettek. 1948-ban, az államosítás során, a Szakszervezetek Országos Tanácsa tulajdonába került. Az Országos Szakszervezet a következő években több szervezetnek (*Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége, Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája, Munkástanácsok Országos Szövetsége, Autonóm Szakszervezetek Szövetsége, Értelmiségi Szakszervezetek Tömörülése, Szakszervezetek Együttműködési Fóruma, Szolidaritás Szakszervezeti Munkásszövetség, Szövetségen Kívüli Szakszervezetek*) megállapodás útján használatba adta. 1974-től az épület kezelője a VTVB Művelődési Osztálya lett. Ebben az évben a Művelődési Osztály a könyvtár részére átalakította az épületet. A könyvtár több évig ebben az épületben működött. 1998-ban a (Csatár utca 3.) VMJV Önkormányzata tulajdonába került, használója a Dózsavárosi Polgárőrség.

A „Kőműves kör” a sajtó tükrében

A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesület 1929. március 25-én alakult, Alapszabályát 1929. november 28-án hagyta jóvá a Magyar Királyi Belügyminiszter.

Az egyesület megalakulásáról így írt az egyik újság.

Veszprémi Hírlap, 1929. március 31.

A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesület alakuló ülése, melynek működését a kommün bukása után, a belügyminiszter felfüggesztette, illetve feloszlatta, folyó évi március hó 25-én du. 4 órakor a veszprémi iparos tanonciskola helyiségében népes alakuló ülést tartott. A gyűlésen jelen voltak a vár-megye képviselőjében Keczer Imre vármegyei főjegyző, a város képviselőjében dr. Komjáthy László polgármester és a megyés püspök képviselőjében Strausz Antal kanonok-plébános. A magyar hazafias és keresztény alapra helyezkedett derék építőmunkások a Hiszekegy elmondásával kezdték és végezték alakuló ülésüket, mely végig lélekemelő, szép ünnepségnek is mondható. Strausz Antal kanonok, dr. Komjáthy László polgármester és Keczer Imre vármegyei főjegyző lelkesítő, hazafias szellemmel áthatott szép beszéde után, lelkesen ünnepelték a megjelentek a távollevő megyés püspököt és örömmel fogadták levelét, melyben egyszer s mind közölte, hogy egyházi elnöknek Gosztolya János hittanár

nevezte ki. Azután Herczegh József ipartestületi jegyző által ismertetett alapszabály-tervezetet fogadták el és megválasztották a vezetőséget. Díszelnök lett Strausz Antal kanonok-plébános, ügyész dr. Moldoványi Jenő ügyvéd, világi elnök Homorai Béla, kinek érdeme, hogy az alakulás megtörtént, és az építőmunkásokat szeretetteljes, meggyőző szavaival visszahozta a földmunkások után a keresztény hazafias eszmék szolgálatába. A többi tiszti kar és választmány megválasztása után Homorai Béla világi elnök indítványáról egyhangú, lelkes, éljenzés közepette elhatározták, hogy táviratilag üdvözlik dr. Vass József népjóléti minisztert és dr. Dhréhr Imre államtitkárt, országgyűlési képviselőt. A derék építőmunkásoknak örömmel gratulálunk a nemzet szép elhatározásukhoz, s hisszük, hogy okulva a szomorú gyászos múlton, a keresztény és hazafias szellemtől áthatva minden eszközzel küzdeni fognak „Nagymagyarország újbóli fel-támadásáért.”

Az egyesület vezetőségét az 1930. március 16-án megtartott közgyűlésen választotta meg.

Titkár:	vitéz Radnai János
Jegyző:	Plank Mihály
Alelnök:	Bujdosó István
Pénztáros:	Szűcs József
Dísztag:	dr. Wéber Pál kanonok
Választmányi elnök:	Szöllősy Antal

Választmányi tagok: ifj. Takács János mérnök, Bognár Kálmán építész, Próder Károly ács, Brazsil Gyula építőmester, Rózsa Imre építési vállalkozó, Takács Károly, Vingelman Pál, Nyíró József, Erdélyi István, Tóth Mihály, Piray József, Heindler Pál, Főczén János, Szöllősy Mihály, Franperger József, Simon Lőrinc, Varga József, Hornung Bálint, Tisztartó József, Brenner Mihály, Bujdosó Károly.

Póttagok: ifj. Angermann József, Bujdosó István, Török József, Regenye István.

Számadó igazgató:	Lang Ferenc, Steigler Mihály
Könyvtáros:	Kuti Lajos

Mivel az egyesület nevében is szerepel a keresztény szó, a vallási elnököt a püspök nevezte ki. A későbbiekben közöljük a vallási elnökök nevét az egyesület megszűnéséig.

Az egyesület működéséről hivatalos, összefüggő jelentést nem találtunk, holott minden évben tartottak közgyűlést.

A következőkben az újságokban megjelent cikkekből szerzünk tudomást a működésről.

Veszprémi Hírlap, 1930. március 16.

A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesülete

Az Egyesületnek most vasárnap, március hó 9-én volt a közgyűlése, a tagok igen nagy részvételével. Ez alkalommal mutatkozott be az egyesületben Serák József kanonok-plébános, akit az egyesület óriási lelkesedéssel díszelnökének választott.

Homorai Béla elnök meleg szavakkal köszöntötte Serák kanonokot, aki nagy hozzáértéssel és gazdag tapasztalatokkal ismertette e munkásság mai helyzetét és mutatott rá arra az útra, amelyen az egyesület, illetve az egyesületbe tömörült építőmunkások boldogulásukat megtalálhatják.

A közgyűlésnek megható jelenete volt, amikor dr. Wéber Pál kanonoknak átadta megható szavak kíséretében Rott Nándor megyés püspök gyönyörű ajándékát, a nemzeti színű egyesületi zászlót. Könnyek jelentek meg a szemekben, amikor az egyesület dísztermében kibontották a zászlót, melyre egy lélekkel, egy akarattal esküdött az egész tömeg hűséget és ragaszkodást. Meg kell állapítanunk, hogy Homorai Béla apáskodásával nem csak új életre teremtette az egyesületet, de egyúttal abban olyan mélységesen vallásos és hazafias szellemet vitt bele, hogy az egyesület jövő fejlődése elé a legnagyobb reménységgel tekinthetünk. Jellemzésül, hogy rövid újjáébredése óta milyen szellemet honosított meg az egyesület, kiemeljük vitéz Radnai János egyesületi titkár, ácsmester értékes jelentését az egyesület működéséről. A jelentésből kiemeljük azt a részt, amikor fejtegette az egyesület hivatását. A titkári jelentés arra vonatkozólag így szól: „Feltétlen csak is magyar nemzet és keresztény alapon való működést az egyesületi tagokban a keresztény vallásosság és a hazaszeretet fejlesztése a magyar faj szeretet iránt való törhetetlen ragaszkodást, továbbá az egyesületi tagok gondolatainak egymás közti barátságos úton való kicserélése, a testvéri és felebaráti tisztelet ápolása.”

Nagyon szépen fejtegette a titkári jelentés, hogy szegény megcsonkított hazánknak teszünk kötelességet, ha végre egyszer már szakítunk a széthúzással és elúzzuk fejünkről az örökös turáni átkot. Nyújtsuk egymásnak a testvéri jobbot, felejtjük el a régi viszálykodásokat, szeressük egymást igaz, testvéri szeretettel, eszméljünk rá, hogy valamennyien magyar testvérek vagyunk.

Hasonló agilitást fejt ki az egyesület életében ifj. Plank Mihály, az egyesület jegyzője. Mindenkor a legnagyobb komolysággal, odaadással, mindenben hű készséges támasza az egyesületnek, annak tagjainak, segítségére van az elnöknek, valamint az egész tiszti karnak. Különös gondossággal vezeti a jegyzőkönyveket, amit a jelen közgyűlésen is lehetett felolvasásából tapasztalni.

Öröm megállapítani, hogy az egyesület pénztárnoka Szücs József, mily pontosan, odaadással, lelkiismeretességgel olvasta fel az elmúlt esztendő elszámolását. Ugyan ily nyilatkozatokat érdemelnek ki a könyvtárosok, a háznagy, az alakulás óta mindig ott lévő Bujdosó bácsi, aki példát mutatott minden időkből az ifjabb tagoknak. Egyformán minden tagot csak az elismerés szava illeti meg. Január hó első napjaiban vette át az egyesület helyiségét, annak tatarozását minden egyes tag önkéntesen felajánlott munkájával végezték, most pedig arról tervezgetnek, milyen munkával lendíthetik előbbre az egyesületet, ahol egymást megérteni, egymást szeretni és egymást egyformán megbecsülni tudnak. Erre nem igen mutathat fel példát egyetlen egyesület sem.

Senkiről sem feledkeznek meg ebben az egyesületben még akkor sem, ha már nincs az élők sorában. A közgyűlés az elnök indítványára határozta egyhangúán, hogy az elmúlt évben elhunyt idős Szöllősy Antal választmányi tag, aki a megalakulás mozgatója volt, – arcképe megnagyíttatassék az egyesület választmányi termében, függesztessék ki, hogy emléke mindenkor ott lebegjen az egyesület tagjai előtt. Megválasztották nagy lelkesedéssel a tiszti kart. Szavakba nem foglalható az a lelkesedés, mellyel Homorai Bélát a világi elnökségre újra felkérték. A titkári jelentés is, mely az egész egyesület álláspontját tükrözte vissza, úgy jellemezte őt, mint aki agilitásáról, puritán jelleméről, vallásosságáról, hazafiságáról és emberszeretetéről közismert nemcsak a városban, de vidéken is.

Az egyesület iránt mindenkor megértést tanúsító dr. Wéber Pál kanonokot dísztagnak választották.

Szeretettel és tisztelettel választották ezután a tiszteletbeli tagokat:

ifj. Takács János mérnököt, Bognár Kálmán építészt, Próder Károly ácsmes-
tert, Brazsil Gyula építőmestert, Rózsa Imre építési vállalkozót.

Alelnök lett: Szücs József és Angermann József

Titkár: vitéz Radnai János

Jegyző: Plank Mihály

Pénztáros: Takács Károly

Háznagy: Kuti Lajos

Könyvtárosok: ifj. Brenner István, Vingelmann Pál

Ellenőrök: Nyíró József, Erdélyi István

Számvizsgáló bizottság: Plank Ferenc, Steigler Mihály.

Választmányi tagok: Tóth Mihály, Pirány József, Heizler Pál, Föczén János,

Szóllósy Mihály, Frankperger József, Simon Lőrinc,
Varga József, Hornung Bálint, Tisztartó József,
Brenner Mihály, Bujdosó Károly.

Póttagok: ifj. Angermann József, Bujdosó István, Török József, Regenye
István.

Itt említjük meg, hogy az 1930-as évek elején az egyesület tagjaiból megalakult egy tamburazenekar, melynek ismert tagjai: Csécs Ferenc, Csécs József, Herendi István (?), Homoki József, István János, Márki János.

Veszprémi Hírek, 1933. január

Számolás, fogalmazás, olvasás és levélírási tanfolyam. Városi Iskolán kívüli Népművelési Albizottság az elemi iskolát nem végzett mindkét nembeliek részére ingyenes tanfolyamot indít. 2x2 óra este, 10 héten keresztül. A Temetőhegy lakói a Keresztény Építőmunkások Egyesületén jelentkezzenek.

Veszprémi Hírlap, 1934. július 1.

A Veszprémi Építőmunkások zirci kirándulása.

A Veszprémi Keresztény Építőmunkásoknak 20 tagja a múlt vasárnap (június 24.) dr. Egyed Lajos káplán egyházi és Plank Mihály világi elnök vezetésével tanulmányi kirándulást tett Zircre, hogy az ősi apátsági székhely nevezetességét megtekintse, s egyszersmind az ott működő, hírből már előnyösen ismert testvéregylet, Zirci Keresztény Munkás Egyesületet meglátogassa, és annak tevékenységét közelebbről tanulmányozhassa. A tanulmányi kirándulás minden tekintetben fényesen sikerült – hála Serák József kanonok-plébánosnak, aki nagylelkű anyagi támogatásával a kirándulást lehetővé tette és hála a zirci testvéregylet vezetőségének, mely Horváth Szaléz dr. elnökkel az élen mindent elkövetett, hogy a Keresztény Építőmunkásoknak kirándulása valóban tanulmányút, de egyúttal kellemes szórakozás is legyen. A de. 10 órakor postabusszal érkező kiránduló társaságot dr. Horváth Szaléz fogadta a zirci munkásegylet több tagjával és elvezette először az apátsági székesegyházba, majd a könyvtárba, múzeumba és az országos hírű angolkertbe. Ebéd után a kiránduló társaság a Pintérerdőben épült erdei postaházhoz ment, melynek július 3-a lesz a felavatása a kereskedelmi miniszter jelenlétében, majd megtekintette a zirciek kedvelt kardosréti kirándulóhelyét is. Este fél 7 órakor értekezlet volt a Munkásegylet működéséről, és örömeinek adott kifejezést, hogy a veszprémi testvéreket vendégül láthatták. Az ismertetésért és a szíves vendégszeretetért Egyed Lajos dr. egyházi és Plank Mihály világi elnök megható szavakkal mondtak köszönetet. Este

fél 9 órakor érkezett vissza a kiránduló társaság Veszprémbe egy szép és tanulságos megemlékezéssel és azzal a hő vággal szívében, hogy bárcsak a veszprémi Keresztény Építő munkásegylet olyan megértésre és támogatásra találna Veszprémbe, mint amilyennek örvend a zirci egyelet, akkor ennek is átütött erejű lenne a működése, ami nagyon kívánatos volna.

Veszprémi Hírlap, 1935. január

A Keresztény Építőmunkások Egyesülete január 19-én du. 5 órakor dr. Réha László orvos beszél „A csecsemő és gondozásáról”.

Veszprémi Hírlap, 1936. augusztus

Veszprémi Keresztény Építőmunkás Egyesület Csatár utca 4. szám alatti saját otthonában augusztus 30-án, este fél 9 óras kezdettel könyvtáralapja javára műsoros táncestet rendez. Belépődíj személyenként 60 fillér. Felülfizetéseket köszönettel fogad a rendezőség.

Veszprémi Hírlap, 1937. április 18.

A Veszprémi Építőmunkások nem dolgoznak a veszprémi repülőtéren.

Kb. egy hete abbahagyta a munkát a 150 építőipari munkás, mert az építő Koch Károly budapesti cég, csak a minimál munkabért fizeti, mely a veszprémi körzetre 54 fillér. A drágaság pedig ősz óta 20-30%-os. Sérelem még, hogy 6 km-t oda és 6 km-t vissza kell gyalogolni. Az állandó esőzés miatt kibírhatatlan. Múlt hét kedden (április 13.) kérték a munkások a bér felemelését, de nem vezettek eredményre a tárgyalások, ezért abbahagyták a munkát.

A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesülete megbízásából dr. Lakner Géza ügyvéd, az egyesület ügyésze tárgyalta Hammer miniszteri tanácsossal, aki megígérte, hogy a 12 km gyaloglás méltányos valami térítésre, és az Iparügyi Minisztériumnál eljár. A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesületének vezetői felkeresték Rosos Károly polgármestert, hogy intézzen kérelmet az Iparügyi Minisztériumhoz.

A munkások egy része felvette a munkát, ezért azokat a Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesület kizárja.

A cég hajlandó a régi bérért visszavenni az abbahagyó munkásokat.

Veszprémi Hírlap, 1937. május 16.

A Keresztény Építőmunkások Egyesülete május hó 16-án vasárnap este 8 órai kezdettel, saját helyiségében (Csatár u. 4.) műsoros táncmulatságot rendez, melyre ezúttal hívja a tagokat és érdeklődőket az egyesület vezetősége. Belépődíj 60 fillér.

Veszprémi Hírlap 1937. augusztus 8.

A Veszprémi Keresztény Építőmunkás Egyesület fel akarja újítani a céhvilág régi, kedves Rókus ünnepségeit, ezért augusztus 15-én az építőmunkások védőszejtjének, Szent Rókusnak ünnepén Rókus-napot tart, melyre a munkásteztvéreket és a munkásság barátait szeretettel meghívja a rendezőség. Az ünnepség műsora a következő: de. 9 órakor gyülekező az egyesület székházában. 10 órakor az építőmunkásság szentmiséje a Szent László-templomban, szent misét és szentbeszédes mond Serák József kanonok-plébános, a Keresztény Építőmunkások díszelnöke. Fél 12 órakor a Keresztény Építők küldöttsége az Ipartestületben üdvözli a munkaadókat. Este 8 órakor a Keresztény Építőmunkások Egyesülete helyiségében műsoros est. Műsor után tánc. Belépődíj személyenként 50 fillér, családjegy (3 személyre) 1 pengő 20 fillér.

(Ugyanez megjelent az augusztus 15-i számban is.)

Veszprémi Hírlap, 1937. augusztus 22.

Szent Rókus Napja a Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesületében. Megírtuk, hogy a Veszprémi Keresztény Építőmunkások fel akarják újítani a régi céh világ kedves szentjének, Szent Rókusnak tiszteletét. Az elmúlt vasárnapon lezajlott ünnepség keretében Serák József kanonok-plébános a tagoknak és érdeklődőknek a Szent László-templomban szentmisét és szentbeszédet mondott. Hangsúlyozta annak a ténynek jövőbeható fontosságát, hogy a helybeli építőmunkásság kisebb része milyen hajthatatlan kitartással terjeszti a kőművesek védőszejtjének, Szent Rókusnak tiszteletét, és szép sikerrel toboroz tagokat az egykori szociáldemokraták közül. Este az egyesület helyiségében jól sikerült műsoros est volt, melyből kiemelkedett Radács László szavalata, vitéz Mészáros István pedig a tőle megszokott mély átérzéssel, cigányzenekari kísérettel magyar nótákat énekelt. A műsor után a nagyszámú közönség kitűnő hangulatban táncolt reggelig.

Veszprémi Hírlap 1937. november 28.

„Megállapítják a szobafestő munkások bérminimumát”

A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesülete állandó kérésére az iparügyi miniszter rendeletben állapította meg a szobafestőmunkások órabérét, és utasította a győri Iparkamarát, hogy ország minden más területét megelőzve állapítsa meg a bérminimumot, mely eddig rendezetlen volt. A bérmegállapító bizottság hamarosan megkezdi a tárgyalásokat.

Veszprémi Hírlap 1937. december 12.

Szakelőadások a Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesületében.

Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesület tagjai számára minden péntek este 7 órai kezdettel, saját helyiségében (Csatár u. 4.) szakelőadást rendez. Az első előadás december 10-én volt, amikor Takács János okleveles építészmérnök kezdte meg folytatólagos szakoktatását. „Az építkezéseknél előforduló gyakoribb hibák okai és ezek kiküszöbölése” címen. Utána Szoboda Sándor építési vállalkozó tartott előadást „Épületszerkezetek” címmel. Befejezőként Linczmayer György okleveles építészmérnök az „Építkezéseknél szükséges számtani és mértani műveletek” címen. Ezúton is felhívjuk az egyesület tagjainak a figyelmét, ezen, a számukra is nagyon fontos, és hasznos szakelőadások látogatására.

Veszprémi Hírlap 1938. február 13.

Kultúrelőadások a Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesületében.

A szakelőadások mellett, melyeket minden hét péntekjén este 7 órai kezdettel Takács János, Linczmayer György, Szoboda Sándor mérnök és építészvállalkozók tartanak előadást. Az egyesület tagjai részére megkezdődtek a kultúrelőadások is, melyeket vasárnaponként este 8 órai kezdettel tartanak az egyesület Csatár utca 4. szám alatti helyiségében. Az első kultúrelőadás az elmúlt vasárnap, január 23-án volt, és dr. Sigmond István a Tüdőgondozó vezető orvosa tartotta. Schweitzer József az egyesület egyházi elnöke üdvözölte az előadót és a kíséretében megjelent Horváth Gyula Iskolán kívüli Népművelési titkárt, majd Sigmond István adott elő a tüdőbetegségekről. Előadásában vázolta a tüdőbajnak, ennek a magyar nép és különösen a magyar munkásság szörnyű ellenségének óriási pusztítását és rámutatott a tüdőbajok kórokozói elleni védekezés és küzdés módjaira. Előadását az egyházi elnök köszönte meg. – A legközelebbi kultúrelőadás vasárnap, január 30-án lesz, amikor is Bartócz József kereskedelmi iskolai tanár fog előadni, „Az ipari munkásság szociális problémái” címmel. Ez úton is felkérjük az egyesület tagjait, hogy mind a szakelőadásokon, mind a kultúrelőadásokon valamennyien jelenjenek meg.

Elnökség

A Keresztény Építőmunkások Egyesülete folyó hó 13-án, vasárnap délután fél 4 órakor tartja ez évi rendes közgyűlését, melyre a tagokat ezúton is meghívja az elnökség.

Veszprémi Hírlap 1938. március 6.

Kultúrelőadások a Keresztény Építőmunkások Egyesületében.

Legutóbbi kultúrelőadását február 6-án tartotta, amikor is Bartócz József kerületi iskolai tanár adott elő az ipari munkásság szociális helyzete címmel. Az egykori elnök bevezető szavakban rámutatott a kultúrelőadásoknak, és a munkásság kultúr-műveltségének nagy fontosságára, majd kialakulását és fejlődését a legrégebb időktől napjainkig, aztán rátért a mai ipari munkásság szociális helyzetének ismertetésére, rámutatott a munkásság legégetőbb problémáira, a munkabér kérdésére, a munkaidő megállapításának szükségességére, XI. Pius pápa szociális körlevelének fontosságára és nagyszerűségére. Az előadást az egyházi elnök zárószavai után élénk vita követte. A Keresztény Építőmunkások Egyesülete legközelebbi előadása március 6-án, vasárnap este 8 órai kezdettel lesz az egyesület helyiségében, amikor is dr. Kohári József városi tisztiorvos tart előadást „Elsősegélynyújtás” címen.

Veszprémi Hírlap 1938. március 13.

A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesület március 13-án vasárnap du. 5 órai kezdettel Csatár u. 4. szám alatti helyiségében hazafias ünnepséget rendez. Az egyesület tagjait és az érdeklődőket szívesen várja a rendezőség.

Vasárnap este március 6-án dr. Kohári József városi tisztiorvos tartott előadást a Keresztény Építőmunkások Egyesületében „Elsősegély” címmel. Az előadásában rámutatott különösen az építési szakmában előforduló balesetekre és az ezeknél alkalmazandó első segítségnyújtás különböző módjaira. A szakmai előadást a jelenlévők nagy figyelemmel és tanulsággal hallgatták.

Veszprémi Hírlap 1938. május 22.

Egyesületi élet főcímet alatt közli, hogy a Szent István ünnepség a Keresztény Építőmunkásoknál május 22-én vasárnap este 8 órai kezdettel a Csatár u. 4. szám alatti helyiségében Szent István jubileuma alkalmából ünnepséget rendez, melynek műsora a következő:

1. Flotta József: Az élet kenyerere. Szavalja Vörösházi Annus
2. Ünnepi beszéd. Tartja: Schweitzer József az egyesület egyházi elnöke
3. Flotta József: Magyar fohász. Szavalja: Szalai István
4. Vetített képes előadás: Szent István királyról

Az egyesület tagjait, valamint a munkásság barátait ezúton is szeretettel meghívja az ünnepségre az elnökség.

Veszprémi Hírlap 1938. augusztus 7.

A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesülete e hó 14-én a Székesegyház 10 órás szentmiséjén Szent Rókus ünnepe alkalmából egyesületi zászló alatt testületileg jelenik meg. Az egyesületesek fél 10 órakor az egyesületi otthonban (Csatár u. 4.) találkoznak.

Este 8 órai kezdettel pedig az egyesület helyiségében táncmulatságot rendez, melyre a tagokat és hozzátartozóit, az egyesület barátait ezúton is tisztelettel meghívja a vezetőség.

Veszprémi Egyházmegyei Katolikus Tudósító, 1939. január 1.

Keresztény Építőmunkás Egyesület januári, februári programja.

Minden kedden és pénteken Vándor Ferenc okleveles építészmérnök tart szakelőadást az épületek felépítéséhez szükséges anyagmennyiség kiszámítási módjáról.

Februári munkája: Minden kedden és pénteken Lincmayer György okleveles építészmérnök tart előadást az ipari munkásságot érintő rendeletekről és törvényekről, az ipari munkásságának a munkaadójához és az OTI-hoz való viszonyáról. Eme előadások mellett minden alkalommal vallásos, szociális, vagy egészségügyi előadást is tartanak, melynek előadói: Bartócz József kerületi iskolai tanár dr. Grünner László főorvos, Schweitzer József káplán, az egyesület egyházi elnöke.

Február hónapra tervezik a Keresztény Építőmunkás nap megrendezését Veszprémben, a Keresztény Szocialista Építőmunkások központi vezetőségének részvételével.

Veszprémi Hírlap 1939. december 31.

„Karácsonyi Ünnepség a Keresztény Építőmunkások Egyesületében”

A Keresztény Építőmunkások Egyesületében karácsonykor az egyesület tagjainak gyermekei között 48 szeretetsomagot osztottak ki kedves családias jellegű ünnepség keretében. Az összesereglett gyermekek karácsonyi éneke után az egyik egyesületi tag kisleánya, Nagy Vilma szavalta el a „Legenda a Mennországbán” c. karácsonyi verset. Majd Schweitzer József, az egyesület egyházi elnöke beszélt a karácsonyi Kiszjézus jászolából kiáradó szeretetről, mely örömet varázsol azoknak a szívében, akik másokon segítenek, és megörvendeztetni azokat is, akik valamit kapnak, s amely le tudja dönteni az emberek által alkotott társadalmi válaszfalakat, és oda tudja gyűjteni a karácsonyi jászol közé testvéri összefogásban az egyszerű pásztorokat és a hatalmas királyokat. Utána Nagy

Ferenc iskolás fiú szavalta el Móra László: „Karácsony édes ünnepén” c. versét, majd kiosztották a szeretetsomagokat. Végül Plank Mihály világi elnök köszönte meg azoknak a nagylelkű adakozóknak a jóságát, akik lehetővé tették ezt a meleg kis ünnepséget a Keresztény Építőmunkások otthonában.

Veszprémi Hírlap 1940. január 28.

N.J. írja „... az elemi tudásnak gyönyörű palotája áll már ott a Szent István Iskolában...”, de hol van a nagyok iskolája, a felnőtteké, az élet iskolája? „Pedig a temetőhegyen földmunkás, kőműves és munkásrétegekben még él a társadalmi és kulturális élet igénye”. „Van ugyan néhány helyiség: gazdakör, kőműves kör, barátságkör, népkör, melyek a felnőttek társadalmi otthonként szerepelnek, de nem mindenben felelnek meg, aminek egy kultúrháznak lenni kell.”

Veszprémi Hírlap 1940. február 4.

Az Egyesületi Élet rovatban közlik: A veszprémi Keresztény Építőmunkások február 5-én du. 4 óra kezdettel tartják évi rendes közgyűlésüket, melyre ezúton is meghívják tagjaikat.

Veszprémi Hírlap 1940. február 25.

A Keresztény Építőmunkások Egyesületében erőteljes munka indult meg. A február 5-i közgyűlésen Serák József prépost-kanonok elnökölt, vezette a munkabeszámoló ülést, s nagy beszédben az összefogás szükségességét és a tevékeny egyesületi élet fontosságát hirdette. Kerényi József az egyesület új ügyvezetője pedig lelki előadásban mutatta meg azokat az utakat, melyen az egyesületnek a virágzó élet érdekében haladni kell. A tisztújítás alkalmából ismét Plank Mihály lett az egyesület elnöke. A közgyűlés óta az egyesület nagy tevékenységbe kezdett. A gazdag programban minden héten a fiatalság részére külön oktatások vannak, ezen kívül hetenként szakelőadások, kultúrdélutánok teszik változatosabbá a munkarendet. Március 3-án délután az egyesület nagytermében kultúrdélután lesz műsorrallal, melynek keretében az ünnepi beszédet Kerényi József A.C. titkár mondja.

Veszprémi Hírlap 1940. március 3.

Egyesületi élet keretében első helyen közli: Előadás a Keresztény Építőmunkások Egyesületében. Március 3-án a pápaválasztás évfordulóján a Keresztény Építőmunkások Egyesületében kultúrelőadást rendez. Beszél a XII. Pius pápáról Kerényi József egyházi elnök.

Veszprémi Hírlap 1941. január 15.

Építőmunkások közgyűlése.

Az elmúlt vasárnap (január 12.) tartotta saját helyiségében a Keresztény Építőmunkások Egyesülete munkabeszámoló és tisztújító közgyűlését. A régi tagok között szép számmal voltak a fiatal segédek is. Örömmel állapították meg, hogy a valamikor a „vörös ember” által emelt kalapácsot hála Istennek már más munkáskezek emelik a magasba. Az új hitvalló, magyar munkást láttunk a vasárnapi közgyűlésen. Az előadóasztalnál tisztos, egyszerű, kérges kezű munkások ültek, akik közül elsőnek Plank Mihály állott fel szólásra. Megnyitóbeszédében beszámolót adott az elmúlt év tevékenységéről. Különösen kulturális téren tevékenykedtek dicséretes buzgósággal. Megemlítette az elmúlt esztendő többszöri katonai behívásait, amikor is alig maradt valaki itthon, mert mindenki az édes magyar hazát szolgálta, s így az egyesületi élet többször kénytelen volt beszüntetni munkásságát. Majd jelentések következtek gyors egymásutánban. A nehéz év dacára is, az egyesület eredményesen gazdálkodott az anyagiakban. Sikeres gyűlések és előadások hirdetik az elmúlt év eredményeit.

A jelentések után Kerényi József egyházi vezető tartott nagyobb előadást. Beszédében élénk állította azt a hármas célt, melyet a ma társadalma követel a munkástól.

Hitvalló munkás kell, művelt munkás kell és szociális érzésű munkás kell.

Régen gúnyolták a munkást, ha vállalta és megvallotta a keresztet. Ma a keresztet büszkén emelik a munkások. Művelt munkás kell, akinek szakmai és általános műveltsége olyan legyen, hogy azt mindenki tisztelettel és elismeréssel lássa. És szociális ember legyen a munkás! Becsülje meg önmagát, és becsülje meg társait is, mert csak úgy kaphatja meg a társadalomtól azt a megbecsülést, amit megérdemel.

Az intelligencia és a vezetőréteg nélkülözhetetlen, viszont a tisztviselő réteg sem élhet a munka nélkül.

Össze kell tehát fogni, meg kell egymást becsülni és akkor a hitvalló, művelt és szociális munkás előtt le fognak dőlni a válaszfalak. S egyenrangú lesz minden magyarral.

Az érdekes előadás után tisztújítás következett, melynek során egyhangúlag ismét Plank Mihályt választották elnökké, aki ezután meghirdette az újesztendő munkaprogramját.

Az impozáns és sokáig emlékezetben marad munkásgyűlést a Himnusz hangjai zárták be.

Veszprémi Hírlap 1941. március 23.

A Keresztény Építőmunkások Egyesülete folyó hó 16-án este tartotta meg március 15-i ünnepélyét. Az ünnepi beszédet Venczlik László tanító mondotta, aki a haza iránti áldozatkészséget csepegtette a hallgatók lelkébe. A műsort szebbnél, szebb alkalmi költemények tarkították. A lelki élményekben gazdag est a Himnusz eléneklésével ért véget.

Veszprémi Hírlap 1942. január 21.

*Kováts Zsigmond
1901–1970*

A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesülete miután a katonai beszállásoktól felszabadult, most rendezte meg a régóta tervezett Széchenyi ünnepeket.

Műsor: Hiszekegy. Nacsády Árpád szavalt, Vályi Nagy Géza a Cenki, Stenner István nagy tetszést aratott előadásával. Az ünnep fénypontja Kováts Zsigmond igazgató ismertetése volt Széchenyi Istvánról.

Utána Aurbach Mihály és Venczlik László mutatott be érdekes képeket Széchenyi életéből. „Legyünk hát jó magyarok és vállaljuk szívesen a háborús nehézségek közepette az áldozatokat.” Régóta hallottunk ilyen szívből jövő ünneplést. A Szózat hangzott el utoljára, „...a nagyvilágon...”.

Veszprémi Hírlap 1942. január 25.

A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesülete ismét megkezdte a szakos évi szakoktatást. Előadások minden kedden és pénteken este 8 órai kezdettel. Az építőmunkásokat ezúton is meghívják az előadásokra.

1942. január 24-én tartott közgyűlésen a Veszprém Város Népművelési Bizottsága védnökül választotta Czapik Gyula megyés püspököt.

Veszprémi Hírlap 1942. február 4.

A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesülete vasárnap du. tartotta munkabeszámoló és tisztújító közgyűlését. A gyorsan perdülő jelentésből, melyet lelkes vezetői Sótonyi István, Badacsonyi Lajos, Farkasfalvi Károly, Molnár Nándor és Stenner István terjesztettek elő, igen szép és mozgalmas élet bontakozott ki. Bár az elmúlt év nem kedvezett az egyesületi életnek, mégis a munkások kulturélete minden dicsőreget megérdemel. Különösen a szakoktatók megrendezésével fejt ki jótéteményt az egyesület, mert a művelt és szakképzett munkások szereznek becsületet a dolgozó társadalomnak. A háznagy jelentés mintegy kétezer pengős befektetésről tett említést. A tisztújítás során ismét Plank Mihályt választották meg elnöknek és vele együtt csekély változtatással a régi tisztikar került vissza hivatalába. Az indítványok kapcsán Molnár Sándor a munkabérek kifizetésénél tapasztalt eljárások tisztázására hívta fel a figyelmet. Végül Kerényi József egyházi elnök köszöntötte a közgyűlést, és a dolgozók társadalmában égetően szükséges keresztény és szerető közszellem kialakítására kérte a tagokat. Majd a II. világháború nagy erőpróbájából csak azok a nemzetek kerülnek ki győztesen, melyek dolgozói méltóak a nagy időkhöz.

Veszprémi Hírlap 1943. február 10.

A Keresztény Építőmunkások Közgyűlése cím alatt a következőket írta az újság. Városunk keresztény alapon szervezett építőmunkásai az elmúlt vasárnap tartották saját helyiségükben rendes évi, munkabeszámoló és tisztújító közgyűlésüket. Plank Mihály elnök köszöntötte a megjelenteket, s ezután Kerényi József plébános emelkedett szólásra. Visszapillantást tett az elmúlt évre, megállapította, hogy az egyesület tagjai közül nagyon sokan küzdenek vitézül és becsülettel a harc mezején. Amikor minden aggodásunk és szeretetünk kíséri a harcolókat, kell, hogy az itthon maradottak, az áldozatok és kötelességteljesítés munkafrontján támogassák őket. Egyébként az egyház a háborús esztendő ellenére az egyesület munkássága kielégítő. Ezután Venczlik László titkár, Sótonyi István pénztári, Badacsonyi Lajos háznagy és Stenner István könyvtári és ifjúsági beszámolója következett. Végül megtörtént a tisztújítás, melynek értelmében ismét a régi vezetőség került az egyesület élére, azzal a nemes elhatározással, hogy ezekben a rendkívüli időkben fokozottabb munkássággal szolgálja az Isten és a haza ügyét. Mint követendő példát említjük meg, hogy az egyesület tagjai fizetésük bizonyos százalékát harctéri testvéreik családtagjainak juttatják, így több száz pengővel támogatják azokat, akik a legjobban megérdemlik a segítséget.

Veszprém-Egyházmegyei Katolikus Tudósító, 1943. V. évfolyam 2. szám

Építőmunkások Egyesülete a napokban tartotta közgyűlését. Az elmúlt év munkája a háborús viszonyokra való tekintettel is kielégítő volt. Sokan küzdenek az egyesület tagjai közül vitézül és becsülettel a harc mezején. Hozzá tartozóikat külön adományokkal segíti az egyesület.

Veszprémi Hírlap 1943. március 17.

A keresztény tisztviselők bemutatták a Szívárványszínű vallásos és iredenta darabot. Seregélyes Erzsébet tanítónő szavalta az Eredj, ha tudsz című verset.

Jeles személyiségek az egyesületben

Serák József

A következő sorokban azoknak a személyeknek az életrajzából közlünk adatokat, akiknek az egyesület megalakításában nagyon fontos szerepük volt.

Első helyen Serák József kanonok-plébános életéből összegyűjtött anyagokat tesszük közzé.

*Serák József kanonok-plébános
1884–1941*

Talán furcsa, hogy a személyi adatait a halála után megjelent cikkel kezdjük. A Veszprémi Hírlap a következőt közölte: *Meghalt Serák József kanonok-plébános.*

Egy munkában gazdag és tartalmas élet ért véget, október 4-én, amikor meghalt Serák József veszprémi kanonok-plébános. A megboldogult 1884-ben született Iszkaszentgyörgyön és 1909-ben szentelték egyházmegyénk papjává. Több éves káplánkodás után 1915-ben katonai szolgálatra vonult be, s táborigényesként működött a háború végéig. Vitézségéért több táborigényes kitüntetést szerzett. A háború után Pápára kerül káplánnak. Nehéz viszonyok, a forradalmak idején volt Pápán, majd Csabrendekre kerül plébánosnak. 1929-ben veszprémi kanonoknak és plébánosnak nevezte ki főpásztora.

Ez időtől kezdve élete egy volt a veszprémi plébánia életével.

Híveit szerette. Velük érzett, velük gondolkozott. Az erők összefogásán fáradozott. Nagy körültekintéssel, munkatársainak helyes dolgoztatásával igyekezett eredményeket elérni. Sikerült is neki. Ilyenkor mindig derűs volt az arca, mosolygós a tekintete. Hívei sikerén gyermekded együttérzéssel tudott örülni. Lelkipásztori működésének maradandó emlékei azok az alkotások, amelyek nevéhez fűződnek. A veszprémi plébánia vezetésében eltöltött 12 esztendő alatt kifejlesztett működésével beleírta nevét városunk történetébe.

Készséggel vállalt minden ténykedést, melyre paptársai felkérték, és boldog volt, ha bármelyiket helyettesíthette. Mindenütt ott volt, ahol a lelkipásztorinak jelen kell lennie. Ebben nem ismert fáradtságot. Az utóbbi években mind erősebben és észrevehetőbben megnyilatkozó betegeskedése sem lehetett ebben akadály.

Magyar ember volt. A kommunizmus alatt feltűnő bátor magatartást tanúsított. Rá is lőttek. Szerencsére a golyó nem talált. Szeretett volna még élni és halála előtti napon azt mondta, addig szeretne plébánoskodni, míg elérkezik a nap, amikor a most dúló nagy háború győzelmes befejezésének napján híveit hálaadásra hívhatja majd a székesegyházba.

Ezt a napot már nem érthette meg, de hisszük, hogy nemsokára eljön az idő, amiről a megboldogult beszélt.

A temetés a veszprémi hívek, a papság nagy részvéte mellett történt meg, október 8-án a Boldog Margit-templomban. Eljöttek a temetésre az ismerősökön kívül a csabrendeki hívek is, akiknél egy évtizeden keresztül plébánoskodott. Nyugodjék békében.

A Keresztény Lexikon címszava Serák Józsefről a következő:

A gimnáziumot Székesfehérváron végezte, a teológiát Veszprémben. Káplán lett Kaposváron. 1915–18 frontszolgálat, II. hadosztály tábori lelkésze. 1918. káplán, 1924. veszprémi kanonok, 1930. székesegyházi plébános. 1935. fő esperes, veszprémi esperes. 1937. címzetes prépost. Kaposváron Keresztény szervezetet alapított. Csabrendeken harangot, templomot restauráltatott. Veszprémben kiépítette a Katolikus Népszövetséget. Jogvédő és Tanácsadó Irodát hozott létre, temetkezési segélypénztárt alapított 1933-ban. A székesegyházban az első pénteki misét a Jézus Szíve kultusszal ő vezette be.

1929-ben az egyesület megalakulásakor a veszprémi püspök őt nevezte ki az egyesület vallási elnökének. Ezt a tisztséget 1931. január 3-ig töltötte be, és sajtó kérésére a püspök felmentette.

Javaslatát a püspök elfogadta és kinevezte utódjául Czövek Jenőt.

A következőkben a Veszprémben betöltött tisztségeiről közlünk egy-egy mondatot.

1930. január 15-én a de. 9 órai káptalani mise előtt Serák Józsefet kinevezték mesterkanonoknak.

1930. október 17-én, vasárnap du. 4 órakor az első őszi havi összejövetelen a Credo Egyesületben, mint kanonok elnök tartott beszédet.

Október 26-án a Petőfi Színházban a HONSZ (Hadirokkantak Országos Nemzeti Szövetsége) közgyűlésén is részt vett, és megválasztották választmányi tagnak, és a helyi csoport védnökévé. Válaszában megköszönte és hangsúlyozta, hogy személye, katonai szolgálata, rokonsága, a súlyos háborús vesztesége garancia arra, hogy megfelel a bizalomnak.

1933. október 1-én az Acta Catholica ünnepén tolmácsolta a megyei püspök üdvözlését.

Október 15-én (vasárnap) a Katolikus Legényegylet közgyűlésén, mint elnök tartotta a megnyitót és elment, mert ugyan ezen a napon felszólalt az Ipartestület közgyűlésén is.

1938. március 18-án, neve napján a város szegényeit látta vendégül, ahol 400 fő kapott ebédet.

A Veszprémi Credo Férfi Egyesület 1936. január 27-én hétfőn du. 5 órakor a Katolikus Kör nagytermében a havi gyűlésen Serák József egyházi elnök emlékezett meg Csiszárík János veszprémi püspökről.

Serák József 1936-ban területi tanfelügyelő tisztséget töltött be.

1938-ban a Veszprém Megyei Katolikus Agrárfjúsági Legényegylet elnökévé választották. Ugyanakkor a Katolikus Agrárfjúsági Legényegyletek Országos Titkársága (KALOT) gyűlésén, Szegeden résztvevője volt a Dóm téren tartott ünnepségnek.

Serák Józsefet a veszprémi püspöki szentszéknél a megüresedett bírói tisztségre 1936. január 11-én kinevezték.

1938. december 21-én a cserkészcsapat 20 új tagjának a kinevezésén ott volt Serák József is.

1939. január 4-én a Veszprémi Római Katolikus Egyházközség évi első közgyűlésén Serák József elnök volt a szónok és az éves munkáról tartott beszámolót.

1939. október 8-án, a díszközgyűlésen a Szent István Iskola építésének történetét ismertette és tartotta a felszentelést megelőző szentmisét.

1939. december 4-én, a repülőtéri ünnepségen kiküldöttként szerepelt.

Nagyságos és főtisztelendő

S e r á k J ó z s e f urnak

kanonok plebános

Tdó.

C z ö v e k J e n ő urnak V e s z p r é m.

karkáplán

V e s z p r é m.

30/1931.

Ngos és ftdő Kanonok Plebános Ur !

Polyó évi január hó 3.-án 5.szám alatt kelt felterjesztése kapcsán értesitem Nagyságodat, hogy " a Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesületének" egyházi elnökévé Czövek Jenő veszprémi káplánt neveztem ki. A kinevezett egyházi elnöknek tudomására hoztam, hogy a nehezebb természeti és megbeszélést igénylő ügyekben mindig bizalommal forduljon Nagyságodhoz, Hiszem, hogy az egyesület a kinevezett új egyházi elnök személyével a hozzáfűzött reményeket valóra váltja.

Egyébként az Ur-oltáránál buzgó imáiba ajánlottan maradok Veszprémben, 1931. évi január hó 8.-án.

Nagyságodnak

Jóakaró főpásztor:

püspök.

1940. június 3-án a Veszprémi Barátság Kör díszközgyűlésén Bartha Pált és Serák József kanonokot dísztagokká választották a Szent László-templomban.

Homorai Béla

A vallási elnökök személye után kiemelt munkát végzett az egyesület megalakításában Homorai Béla oltárépítő-mester. Személyi adatairól, születési év, halálozás nem sikerült adatokat szereznünk. A Vas Megyei Levéltár közlése szerint a név Szombathelyen nem ismert, a szakirodalom sem tartja számon. Van

30/1931.

Tdó Károlán Ur !

Tdőségedet " a Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesületének" egyházi elnökkévé ezennel kinevezem. Midőn a szóalatti egyesület diszelnöke, a kanonok-plebános felterjesztése alapján Tdőségedet ezen tisztségre kinevezem, vagy ezen kinevezésemet bizalmas különös jelének. Tdőségedre a téren nagy és sok figyelmet igénylő munka vár. Az egyesület összetételénél fogva sok tapintatot és lelkipásztori bölcsességet vár Tdőségedtől. Uj munkakörében legyen gondja arra, hogy a keresztény szociális oktató, felvilágosító és szervező munka rendszeresen nap-nap után folyjon, főleg a késő őszi és téli hónapokban, amikor az építő munkák szünetelnek és így az egyesület tagjai könnyebben hozzáférhetőbbek a lelkipásztor számára. Meg vagyok győződve, hogy Tdőséged szelid lelkületével és modorával meg fogja találni a helyes utat. Minden ügyes bajos dolgát beszélje meg a diszelnökkel és annak megüllepedet tanácsai szerint járjon el. Hiszem, hogy Tdőséged várakozásomnak mindenben meg fog felelni. Az isteni Mester bőséges kegyelmét kívánom és kérem, hogy Tdőséged ezen irányu munkássága a jóságos Isten dicsőségére és anyaszentegyházunk javára sok lelket nyerjen meg a gyakorlati hitélet számára.

A diszelnököt ezen kinevezésemről hason szám és kelet állatt szintén értesítettem.

Egyébként az Ur oltáránál buzgó imáiba ajánlottan maradok jóekaró főpásztora:

Veszprémben, 1931. január hó 8.-án.

Károly
püspök.

5
1931.

181. L8

Méltóságos és Főbiztosleendő Úr!.

A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesületét "melynek célja a veszprémi építőmunkásoknak a szociáldemokráciával szembe való állás és harajias szellemben való szervezése, mintegy 60 tagját számlál.

Az alapszabályok szerint ezen egyesület élén állnak az a) mi minden veszprémi plébánár, mint a szegély, b) egy egyházi, c) egy világi elnök.

Tudom, hogy nekem - mint egy ideig tartó veszprémi plébánárnak - nem szabad a "szegély" reprezentáció szerepével megelégednem, hanem arra kell törekednem, hogy ezen egyesületben a Keresztény szociális oktatás, felvilágosító és szervező munka rendszeresen nap nap után folyjon, különösen a késő őszi és téli hónapokban, amikor az építő munkák megkezdésével, és az egyesület tagjaival könnyebben lehet érintkezni, s mivel ezen rendszeres munkára - egyéb kötelező közelem miatt - nincs időm, szükségemnek látalom, hogy az addig betöltött egyházi elnöki köztiszttel egy pap megbízassék, aki az egyesületben az én irányításom mellett a "keresztény, állampolgári szervező" és vezető munkát végezteti.

Ezen ügy elterjedésénél talán az Örvényi János kárpálytűt, ki reménytelenül egyesületet nem vezet, tehát erre tud magamat ismét hasonlítani, s egyáltalán a korábbi papi életével, szociális tevékenységével és finom, urinakorával közbevetés nélkül. Keveset álhatom benne ezen munkákban részemre, hogy a szociális közelemmel megismerhesse, és az egyesületi életben azt a "találkozást" is tanulmányozza.

Meg vagyok arról győződve, hogy az én egyházi kérésre is vállalkozó egyházi elnöki köztiszttel s az azal járó munkát, magán életében is látalom, ha a kivételről Méltóságossal közbeszéltem, miként a legújabbal és gazdasági egyházi elnöki köztiszttel az új alapokkal kérem Méltóságos és Főbiztosleendő Úr!-t kérlek, hogy megajánlja a "Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesületét" négy egyházi elnöki köztiszttel Örvényi János kárpálytűt kivéve.

Mauritius Méltóságos és Főbiztosleendő Úr!-t kérem
aláíratott utoljára:

Veszprém 1931. január 3.

Josik Péter
Keresztény plébánár

birtokunkban viszont egy dokumentum, mely az 1908. évi Vasvármegyei Címtárban jelent meg, ahol egy céges hirdetést közöltek. Az iratokból tudható, hogy 1906-ban, illetve 1912-ben nyert iparendélyt Szombathelyen. Céges hirdetésének másolatát közzé tesszük.

Annyit tudunk, hogy 1913-ban költözött Veszprémbe. A Szombathelyi Városi Tanács I. fokú Iparhatóságnak küldött levelében a következő áll. „*Tisztelettel bejelentem, hogy Szombathelyről a mai napon Veszprémbe költözöm, és A/11-1912. szám alatt templomfestő E/4-1906. szám alatt kapott faszobrász és templomberendezést készítő iparomat folyó évi október hó 31-én, Szombathelyen beszüntetem.*” A fenti levelet 1913. év november hó 3-án küldte a Városi Tanácshoz, ahol közli, hogy „*a lakásom: Veszprém, Báthori utca 8.*”

Veszprémi munkásságáról másolatban közlünk egy névsort azokról a munkásokról, akik 1914. május 4-től 1933. augusztus 22-ig dolgoztak nála.

Homorai szinte az egész Dunántúlon dolgozott, különböző helyeken. Több évtizedes munkásságáról találtunk néhány adatot, ahol Homorai Béla, mint szobrász dolgozott.

Adat van arról, hogy Somogy megyében a somogyszentmiklósi templom oltárát gróf Batthyány Lajos miniszterelnök özvegye Zichy Antónia grófnő készítette 1881-ben.

Az épület 1911-es külső és belső restaurálása a szombathelyi Homorai Béla szobrász vezetésével történt. Ekkor új főoltár, szószék, keresztelő kút készült a belső festésen túl.

A sümegi ferences templom oltárának készítése is a nevéhez kötődik. A templomot 1911-ben valaki rossz szándékkal felgyújtotta, amikor az oltár is elégett. A tűz nagy károkat okozott, elhamvadt a Sarlós Boldogasszonyt ábrázoló

A munkaadó neve *Homorai Béla*
és foglalkozása: *állár építő iparos*

A munkás neve	Egységjelzet száma	Munkaviszony kezdete			A munkaviszony megszűnése		
		év	hó	nap	év	hó	nap
<i>Menyhart Miklós</i>	<i>X</i> <i>358</i>	<i>1914</i>	<i>may</i>	<i>4</i>	<i>1914</i>	<i>may</i>	<i>30</i>
<i>Spiegel Tivadar</i>	<i>X</i> <i>410</i>	<i>1914</i>	<i>juli</i>	<i>2</i>	<i>1914</i>	<i>augst</i>	<i>5</i>
<i>Krisztaelek Károly</i>	<i>X</i> <i>16</i>	<i>1914</i>	<i>decemb</i>	<i>7</i>	<i>1915</i>	<i>febr</i>	<i>27</i>
<i>Kalari János</i>	<i>X</i> <i>51</i>	<i>1915</i>	<i>márc</i>	<i>7</i>	<i>1915</i>	<i>május</i>	<i>9</i>
<i>Ladányi László</i>	<i>XI</i> <i>318</i>	<i>1921</i>	<i>ápril</i>	<i>18</i>	<i>1921</i>	okt	10
<i>Kücsi Miklós</i>	<i>XI</i> <i>387</i>	<i>1921</i>	<i>augst</i>	<i>22</i>	<i>1921</i>	<i>szept</i>	<i>30</i>
<i>Ambros Dániel</i>	<i>XII</i> <i>47</i>	<i>1924</i>	<i>apr.</i>	<i>13</i>	<i>1924</i>	<i>nov</i>	<i>4</i>
<i>Ambros Dániel</i>	<i>XIII</i> <i>204</i>	<i>1926</i>	<i>május</i>	<i>24</i>	<i>1926</i>	<i>jún.</i>	<i>15</i>
<i>Munkács Béla</i>	<i>XIV</i> <i>2</i>	<i>1926</i>	<i>júnus</i>	<i>21</i>	<i>1926</i>	<i>júl</i>	<i>31</i>
<i>Maroskó Béla</i>	<i>XV</i> <i>292</i>	<i>1926</i>	<i>juni</i>	<i>21</i>	<i>1926</i>	<i>juli</i>	<i>31</i>
<i>Speller Gyula György</i>	<i>XVI</i> <i>192</i>	<i>1926</i>	<i>juni</i>	<i>26</i>	<i>1927</i>	<i>augst</i>	<i>31</i>
<i>Bányai Odon György</i>	<i>XVII</i> <i>1</i>	<i>1928</i>	<i>IX</i>	<i>1</i>	<i>1928</i>	<i>XI</i>	<i>17</i>
<i>Neovikusz László</i>	<i>XVIII</i> <i>262</i>	<i>1929</i>	<i>III</i>	<i>26</i>	<i>1929</i>	<i>V</i>	<i>25</i>
<i>Tornai László</i>	<i>XIX</i> <i>264</i>	<i>1929</i>	<i>VI</i>	<i>6</i>	<i>1929</i>	<i>jul</i>	<i>15</i>
<i>Bányai Odon</i>	<i>XX</i> <i>19</i>	<i>1930</i>	<i>VI</i>	<i>16</i>	<i>1931</i>	<i>III</i>	<i>29</i>
<i>Haras István</i>	<i>XVI</i> <i>253</i>	<i>1932</i>	<i>VIII</i>	<i>22</i>	<i>1932</i>	<i>XI</i>	<i>1</i>
<i>Gombai Pál</i>	<i>XVI</i> <i>240</i>	<i>1932</i>	<i>III</i>	<i>27</i>	<i>1932</i>	<i>XI</i>	<i>1</i>
<i>Hom. Rádai László</i>	<i>XXI</i> <i>249</i>	<i>1932</i>	<i>V</i>	<i>27</i>	<i>1932</i>	<i>XI</i>	<i>17</i>
<i>Kádics László</i>	<i>XIV</i> <i>449</i>	<i>1933</i>	<i>VI</i>	<i>19</i>	<i>1933</i>	<i>VII</i>	<i>23</i>
<i>Gyömrői János</i>	<i>XV</i> <i>320</i>	<i>1933</i>	<i>III</i>	<i>29</i>	<i>1933</i>	<i>VIII</i>	<i>22</i>

oltárkép, a tabernáculumban megolvadtak a szent edények. Az oltár leégett részeit Homorai Béla szobrászmester hamarosan helyreállította.

Balatonfüreden, a jelenlegi „piros templom” helyén beszálló vendéglő volt. Az alapkövet 1926. október 24-én ünnepélyesen tette le dr. Rott Nándor püspök. A templom felszentelése 1927. szeptember 29-én volt. A főoltárt Kellger Ferenc és Krisztus Király kőből készült szobrát Kellger Ferenc tervei alapján Homorai Béla készítette.

A Kőröshegyi Szent Kereszt Plébánia-templom főoltárát a Batthyány címerben is látható reliefjével díszíti, a fiait saját vérével tápláló pelikán, melyet Homorai Béla veszprémi oltárkészítő 1917-ben alkotott.

Mór településén lévő kapucinus templom tabernáculumát Homorai Béla oltárépítő mester készítette.

Homorai Béla munkásságát több kitüntetéssel is elismerték.

A Zalai Közlöny 1925. 144-170. sz. júliusi száma a következő szöveget tette közzé. „Homorai Béla kitüntetése. A nagykanizsai közönség bizonyára még visszaemlékszik Homorai Bélára a felsőtemplom renoválójára, veszprémi templomfestőre. A kormányzó most Homorai Bélát közéleti és jótékonyági téren szerzett érdemei elismeréséül a IV. osztályú Polgári Érdemkereszttel tüntette ki. Magyar Károly dr. veszprémi főispán a kormányzó képviselőjében nagy ünnepség keretében adta át.”

1930-ban dr. Rott Nándor veszprémi püspök kitüntetésre terjesztette fel. A javaslatra Magyarország Kormányzója Homorai Bélának a Veszprémi Szent Vince Egyesület alapítójának és elnökének kiváló buzgalommal és odaadással teljesített szolgálatai elismeréséül a Magyar Vöröskereszt Érdemkeresztjét adományozta. A kitüntetésre vonatkozó értesítést, az érdemkereszttel együtt, a nevezetthez való eljuttatás végett, Veszprém megye főispánjának küldték meg.

Homorai Béla a Szent Vince Egyesület elnöke 1930. október 16-i gyűlésén, melyet a szegény ügyben tartottak, támogatta az akciót.

*A Batthyány család címere
1500-ból*

Plank Mihály

Mielőtt Plank Mihály életrajzát közölnénk, szükséges megemlíteni, hogy a dózsavárosi lakosok, elsősorban az iparosok nagy része a Németországból történő betelepítéssel került Magyarországra. A ma is élő személyek ősei közül a következő nevek találhatók, pl. a márkói anyakönyvekben.

Happ Baltazár, akinek halálozási éve 1780 és (Mainzból) jött Márkóra. Rapp Johannes halálozása 1732, szintén Mainzból került Márkóra.

Heffler Johannes szintén Mainzból, Steigler Carolus Morawiából, Ling Ludovicus Nagysauból, Wolf Johannes Saxola településről, Wágner Georgicus Schülaufból

származott.

A telepítés Biró Márton nagyprépost ideje alatt kezdődött 1741. február 15-tel. A telepítés a későbbi években is folytatódott. 1747 körül a tanító saját házában tanította a gyermekeket.

A márkói telepítéssel egy időben Súr községbe is kerültek német telepesek. Ilyen volt pl. Plangh József, Singer Mátyás, Arnhoffer János, akik később kerültek Veszprémbe.

Plank Mihály, aki az egyesület megalakításakor a vezetőségben jegyző néven szerepel, 1933 után 1934-ben lett az egyesület polgári elnöke. A nevével az 1930-as években minden évben találkozunk.

Életrajzáról a következőket szeretnénk elmondani. Születése Veszprém, 1896. április 14-e. Apja Plank Mihály, anyja Venczel Erzsébet. Testvérei öten voltak: Teréz, Erzsébet, „M” János, József és Mária.

Elvégezte az elemi iskola 6 osztályát, utána kőműves mesterséget tanult Veszprémbe. Erről 1945. június 15-én bizonyítványt kapott.

1928-ban megnősült, felesége Fischel Mária. Gyermekei Anna (1931), Mihály (1932), János (1934).

Mesterségét 1946. október 1-jétől, 1947. március 30-ig folytatta. Két év kiha-

Plank Mihály
1896–1977

Plank család

gyása után, 1949. november 1-től 1951. október 31-ig azt újra gyakorolta. Munkahelyei: Magasépítő Vállalat, Veszprémi Erdészet, Kenyérgyár, innen ment nyugdíjba 1966-ban. 1948-ban két segéd is dolgozott mellette, Surányi Lajos és Stepan Miklós. Részt vett a II. világháborúban és 4 évig hadifogoly volt Odesszában.

1977. április 8-án hunyt el.

Vallási elnökök

Czövek Jenő Csáktornyán született 1904. december 28-án. Meghalt Mosdóson 1970. április 15-én. Veszprémben érettségizett a Piarista Gimnáziumban. A teológiát Veszprémben, Esztergomban és Budapesten végezte. 1927. június 6-án pappá szentelték. Később karkáplán Veszprémben, 1929. június 21-től 1933. július 1-ig.

1934-ben Mosdóson a Szívárdát megalakította. 1938-ban az Agrár Ifjúsági Legényegyletet vezette. A Katolikus Kör könyvtárosa Veszprémben, az 1930-as években.

Gosztolya János Sajtoskálon született (Sopron megye) 1895. február 14-én. Kőszegen és Győrött végezte a gimnáziumot. Veszprémben szentelték pappá 1919. november 6-án. Zákányban, Csurgón, Keszthelyen szolgált, majd 1928. szeptember 1-től Veszprémben volt hitoktató 1930. február 14-ig. Keszthelyi éveiben megalakította a „Feltámadás” Cserkészcsapatot.

Nem véletlen, hogy a megyés püspök őt bízta meg a veszprémi egyesület vallási elnökének. 1965. március 25-én halt meg.

Strausz Antal Zala megyében, Nagylengyelben született 1872. április 2-án. A népiskolát szülőhelyén és Pinkafőn, a gimnázium 8. osztályát Veszprémben végezte, és itt érettségizett 1891-ben. 1895. június 26-án szentelték pappá. Több szolgálati hely után került vissza Veszprémbe, először mint karkáplán. 1900-tól újra vidékre került, majd 1923. január 23-tól kanonok. Megalakította „Hölgyek Szeretet Egyesületét”, és a Credo-t. 1929-ben a Cserhát városrészben a Szent Imre iskola létrehozásában működik közre. Rendezte a plébánia levéltárát és a püspöki könyvtárat. 1935. július 5-én halt meg.

Schweitzer József született Nagykanizsán, 1910. május 27-én. A gimnázium I–VI. osztályát szülőhelyén, a többi Veszprémben végezte, és itt érettségizett 1928-ban. Budapesten elvégezte a teológiát, 1933. május 7-én szentelték pappá.

Utána Iharosban lett káplán, majd 1936. július 1-től Veszprémben karkáplán 1940. január 15-ig. Ekkor elkerült Veszprémből Csurgóra, majd Nagykanizsára. A soproni hadikórházban volt lelkész, 1943. szeptember 1-től tábori lelkész. Hadifogoly volt 1943. október 15-től 1947. október 3-ig. Utána több településen működött. 1962. február 8-án halt meg, mint a kaposvári Nagyboldogasszony Egyházközség káplánja és lelki atyja.

Kerényi József Győrnádorvárosban született 1902. március 11-én. Édesapja Kreutz Márton, a Kerényi nevet 1937-ben vette fel. Győrött végezte a középiskolát és a tanítóképzőt. 1921-től a tanítói képezés után Komárom-újvárosi Római Katolikus Népiskolában tanított 2 évig. Magántanulóként végezte el a gimnázium 8. osztályát és itt érettségizett 1925-ben.

Pappá szentelték 1929. június 23-án. Szolgált Karádon, Keszthelyen, Balatonalmádiban, Pápán. 1945. szeptember 1-től a veszprémi Szent László plébánián szervező lelkész, plébános, tb. esperes, ACTIO Catholica egyházmegyei titkára, megyei ügyvezető főtitkára. 1946-tól tb. kanonok. 1959. augusztus 1-től elkerült Veszprémből, Lesencetomajon volt 1963. február 28-tól szentszéki bíró. 1974-ben betegség miatt nyugalomba ment. 1977. január 27-én meghalt a győri kórházban, és a Szent Imre-templom kriptájába temették.

Tevékenységből kiemelhető a Szívgyárda megalakítása Karád községben.

Keszthelyen a Katolikus Legényegylet anyagi ügyeit rendezte, és a helyi Katolikus Tudósítást vezette. Megszervezte a férfiak Credo Egyesületét. Pápán az Állami Tanítóképző kántorképezését és a Mária Kongregációt vezette. Veszprémben az Egyházmegyei Tudósító havi lapot szerkesztette. ACTIO Catholica tanfolyamot rendezett. Szerkesztette az Egyházmegyei Kalendáriumot.

Wéber Pál (1940-től Barthos Pál) született Budapesten 1886. július 28-án. Az elemi iskolát és gimnáziumot Nagykanizsán végezte és ott érettségizett. A teológiát Veszprémben, Budapesten, Bécsben végezte. Veszprémben szentelték pappá 1909. június 21-én. Rott Nándor püspök magántitkára és több más tisztséget is viselt. 1920-tól a Károly-templom igazgatója, 1922-től kanonok. A Katolikus Legényegyletek egyházmegyei felügyelője. 1933-ban elkerült Veszprémből, de 1944–45-ben kiegészítő a Szent László plébánián és ettől kezdve ideiglenes adminisztrátor Nagyvácszonyban. 1968-ban a székesfehérvári Papi otthonba költözött és itt halt meg 1968. október 2-án, Keszthelyen temették el.

Veszprémben megalakította a Keresztény Tisztviselők Egyesületét, a Szociális Misszió Társulatot. Elnöke volt a Katolikus Legényegyletnek és a Katolikus Körnek. 1930-ban háborús emlékérmét kapott.

Zárszó

Az egyesület történetének összegyűjtője, megírója nem tartja szükségesnek véleményt, értékelést írni a dolgozat végére, hiszen a közölt újságcikkek elmondják azt a tevékenységet, melyet az egyesület végzett a városrészben.

Ha pár mondatban összefoglalnám, a következőket kell megemlíteni:

a) Azt a kulturális tevékenységet teszem az első helyre, melyet az évenként megrendezett színjátszó előadásokon keresztül nyújtott az egyesület, elsősorban tagjai, a dózsavárosi lakosok és az egész város lakói részére. Abban a korban minden településen, városrészben a lakosság fő szórakozása volt a színjátszáson való részvétel és a szórakozás nyújtása.

A színdarabok bemutatása után rendszerint táncmulatságok is voltak, mely nem csak mulatság volt, hanem ismerkedés is. Többen elmondták, hogy a szüleik ott ismerték meg egymást, melyből házasság lett.

Említhetem azt is, hogy a nyilvánosság előtt való szereplés magaviseletre is nevelt.

b) a szakmai, sőt az iskolai képzéssel, amit többször is olvashatunk az újságok lapjain, a műveltség és a szakma ismeretére adott lehetőséget.

c) Az érdekvédelem (lásd: repülőtér építése), a közösség erejére nagyobb hatással volt, mint egy személy, aki a munkásság érdekében szót emelt.

d) Az egyesület a többi egyesülettel együtt beépült a város életébe, közösségébe, és ha kevésbé is, de meghatározója volt a város életének.

Elmondhatjuk, hogy az egyesületek létrehozásuk óta (lásd az előző fejezeteket) szerves részei voltak a közösség mindennapi életének.

A leírtak bizonyítják mindezt, hiszen a ma élő unokák is büszkén emlékeztek arra, melyet az előző lapokon megírtunk.

Az emlékkönyv írója végül köszönetet mond az alább felsoroltaknak, akik dokumentumokkal, fényképekkel és szóbeli információkkal segítettek az egyesület történetének megírását:

Borbás János, Csomai Károlyné, Czernák Ottilia, Hock János, Joó Ernő, Plank János, Szilágyi Lászlóné és Veress Istvánné.

Mellékletek

1. A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesület Alapszabálya
2. Fényképek az Egyesületben működő színjátszó csoportokról. A jelenlegi leszármazottak próbálták felismerni őseiket, de nem mindenkit sikerült azonosítani egyrészt azért, mert színjátszó maszkban voltak, másrészt a jelenlegi utódok nem ismerték fel szüleiket, nagyszüleiket a fényképeken. Az alább közölt képek időpontjáról, a játszott színdarab címéről sem tudtak mindenütt bővebbet mondani. Akiket felismertek, azok nevét a megfelelő képek után közöljük.
3. számú melléklet
Polgármester jelentése az egyesületekről
4. számú melléklet
Az 1800-as évekből mutatunk be egy Vándorlókönyvet, melyet az akkori mesterré válás előzményeként alkalmaztak.
5. számú melléklet
Családi hagyományként a fiú apja mesterségét választotta. A melléklet tartalmazza Hock János bizonyítványát.

1. számú melléklet:*A Veszprémi Keresztény Építőmunkások Egyesület Alapszabálya*

12

Befizetések 19..... évré.

Hó	Fizetett		Pénztáros elismerése
	P	f	
Január			
Febr.			
Márc.			
Április			
Május			
Június			
Július			
Aug.			
Szept.			
Okt.			
Nov.			
Dec.			

A VESZPRÉMI KERESZTÉNY ÉPÍTŐ-
MUNKÁS EGYESÜLET
ALAPSZABÁLYAI.

I. FEJEZET.

1. *Az egyesület neve, címe, székhelye, működési területe, hivatalos pecsétje, hivatalos nyelve és jelvényei:*

Az egyesület neve: Veszprémi Keresztény Építőmunkás Egyesület.

Pecsétje: ugyanez körirattal.

Székhelye és működési területe: Veszprém.

Nyelve: magyar.

2. *Az egyesület célja:* A Veszprémi Keresztény Építőmunkás Egyesület célja a keresztény építőmunkások, úgymint kőműves, ács, épületasztalos, épületbádogos, egyuttal az építkezéshez vágó szakma munkásai szellemi és anyagi érdekének előmozdítása, igazainak védelme, méltányos jogainak kivívása, valláserkölcsi és hazafias érületének ápolása.

Az egyesület Szent Józsefnek, a munkások védszentjének égi pártfogása alá helyezi magát s a nemzet- és vallásellenes felforgató szociál-

demokráciával szemben határozott keresztény alapra állva, békés és törvényes eszközökkel törekszik a szociális kérdés megoldására.

3. *Az egyesület céljainak elérésére szolgáló eszközök:*

a) Nyilvános, hatóságilag engedélyezett és bejelentett közgyűlés, taggyűlés és választmányi ülést tart a munkásügyek tárgyalására helyes és egyöntetű irányítása vegett.

b) Felolvasásokat, előadásokat, szakoktatásokat rendez vallás erkölcsi, közművelődési és szociális kérdésekről saját egyesületi helyiségében.

Az egyesület helyiségeiben semmiféle szesz italnak kiárúsítása megengedve nincs, mert az a tagok erkölcsi életének és megértésének kárára történne.

c) Jó irányu és keresztény szellemű könyvek, lapok és röpiratok olvasása és terjesztése által bővíti és terjeszti eszméit.

d) Kedélyes összejöveteleket, tisztas szórakozásokat rendez és társaskirándulások által módot nyújt különösen a kölcsönös érintkezésre.

e) A beteg, munkatehetetlen, munkanélküli vagy egyébként támogatásra szoruló tagokat vagy azok özvegyeit védi és segítyezi.

f) A munkaközvetítésről díjtalanul gondoskodik.

g) Különös súlyt helyez az egyház, a haza és a király iránt való hűség fejlesztésére.

4. *Az egyesület vagyona áll:* nemes alapítványokból, befolyt pártoló, alapítványi, tagsági

díjakból, önkéntes adományokból és az egyesület által rendezett műkedvelő előadások folytán elért jövedelemből, melyek az évi közgyűlés által kijelölt pénzügyi tervnél helyeztetnek el gyümölcsösztetés végett.

II. FEJEZET.

5. *A tagokról és a tagok osztályozásáról.* Az egyesület tagjai: rendes, alapító, dísztag, tiszteletbeli és pártoló tagok.

6. *Rendes tag* lehet minden 18. évet betöltött feddhetlen keresztény a I./3. bekezdésben felsorolt szakmabeli magyar állampolgár, ki valamely hazaellenes, társadalom- és vallásellenes társulatnak nem tagja. Kiskorúak csakis szülői, illetőleg gyámi vagy törvényes képviselői beleegyezés mellett, iskolai fegyelem alatt állók pedig egyáltalában nem vehetők fel tagokul.

Alapító tagok azok, akik egyszersmindenkorra legalább 50 (ötven) pengőt fizetnek be az egyesület pénztárába, míg a pártoló tagok azok, akik évenként legalább 5 (öt) pengőt fizetnek be az egyesület pénztárába.

Disz- vagy tiszteletbeli tag az, akit az egyesület közgyűlése az egyesület tagjainak ajánlatára az egyesület fejlesztése körül szerzett érdemei elismeréséül ilyenekül megválaszt, ugyanugy lehetnek az egyesületnek védnökei és diszelnökei is.

7. *A felvétel módozatainak megjelölése.* A felvétel a választmány joga, mely a felvétel meg-

tagadását indokolni nem köteles. A felvétel ellen bármely tag előzőleg óvást emelhet az elnöknel. Az óvást emelő nevét nyilvánosságra hozni nem szabad.

Az egyesületnek tagja csakis magyar állampolgár lehet. A tagok csak férfiak lehetnek.

A tagok felvétele a felvételre jelentkezők sajátkezűleg aláírt és az egyesületi választmány két tagjának ajánlásával ellátott belépési nyilatkozat alapján történik. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell a felvételre jelentkezők nevét, foglalkozását, lakását és a felvételre jelentkezés napját. Olyan előkelőségek és kiválóságok felvétele, kik a haza, a munkásérdekek és az egyesület érdekében érdemeket szereztek, meghívás útján is történhetik. A meghívás választmányi határozattal történik. Erkölcsi követelményeknek meg nem felelő egyént, vagy akit tiltott szerencsejáték miatt a bíróság jogerősen elítélt, avagy akit valamely egyesületből tiltott szerencsejáték játszása miatt kizártak, az egyesület tagjául felvenni nem szabad.

A tagfelvételre jelentkező nevét, ha a felvételre többen jelentkeznek, a felvételre jelentkezők nevének jegyzékét legalább 14 nappal a tagfelvételi kérelemről határozó választmányi ülés előtt az egyesület hirdetőményeinek közlésére szolgáló helyen (hirdetési táblán) nyilvánosan ki kell függeszteni. A kifüggesztés keltével ellátott jegyzéket az egyesület elnökének (helyettesének) és titkárának alá kell írni. A nevezettek a névjegyzék szabályszerű kiállításáért személyesen felelősek.

Az egyesület szabályszerű tagfelvételi könyvet vezet, melynek a felvételre ajánlott tag nevét, foglalkozását, lakását, jelentkezésének napját és a választmánynak a felvétel tárgyában hozott határozatát és ennek keltét tartalmaznia kell.

Az egyesületnek felvett tagjai jogait csakis a választmánynak a tagfelvétel tárgyában hozott határozatát követő hónap első napjától kezdve gyakorolhatják.

Az egyesület helyiségeit csakis az alapszabályok rendelkezéseinek megtartása mellett felvett, vagy megválasztott tagok látogathatják. Olyan egyének, akik nem tagjai az egyesületnek, amennyiben a rendes tagokra megkívánt kellékeknek megfelelnek, az egyesületi tagok által, mint vendégek, az elnökség (háznagy, jegyző) engedélyével az egyesület helyiségeibe három napon át kivételesen bevezethetők. Ugyanezt a személyt évente csak egyszer szabad bevezetni.

Külföldieket vendégül hosszabb időn át is lehet bevezetni.

A vendég bevezetése alkalmával a vendégkönyvbe be kell írni a vendég nevét, foglalkozását, lakását, a bevezetés napját és a bevezető tag nevét.

A tagok felvételekor felvételi díj címén 1 (egy) pengőt fizetnek be az egyesület pénztárába, melynek ellenében megkapják a tagsági igazolványt.

8. *A tagok jogairól és kötelességeiről:* Alapító tag az, aki az egyesület céljaira egyszers-

mindenkorra 50 (ötven) pengőt fizet be alapítvány gyanánt, melynek csak kamatai használhatók fel.

Disztag az, akit a közgyűlés az egyesület érdekében kifejtett kitűnő munkásságáért disztaggá választ.

Tiszteletbeli tag az, akit a választmány az egyesület részére hozott nagyobb anyagi áldozatért, vagy egyéb érdemeiért megválaszt.

Pártoló tag az, aki az egyesület javára évenként 5 (öt) pengőt fizet.

A tagok általában az egyesület által rendezett összejöveteleken, előadásokon résztvehetnek. A közgyűléseken megjelenhetnek, ott felszólalhatnak, szavazhatnak, választók és megválaszthatók. Pártoló tagok a közgyűlésen tanácskozási joggal bírnak, egyéb jogokat azonban nem gyakorolhatnak.

Ifjúsági tagok az egyesület összejövetelein és előadásain résztvehetnek. Egyéb jogokat nem gyakorolhatnak.

A rendes tagok tagsági díj fejében havonként 1·20 pengőt fizetnek az egyesület pénztárába előleges részletekben. Az egyesület kötelékéből a belépéstől számított egy év előtt nem léphetnek ki. A város területéről elköltözött egyének rendes tagsága azonnal megszűnik, — ilyenek azonban pártfogó, vagy pártoló tagok továbbra is lehetnek.

Akik tagsági kötelezettségüknek három hónapon át eleget nem tesznek, még írásban történt

felszólítás után sem, az egyesületből a választmány határozata alapján törölhetők. Fizetési kötelezettségük mégis kizárásuktól 3 hónapig tart s ennek teljesítésére bírói úton is szoríthatók.

Azok a tagok, akik 4 hónapra esedékes tagdíjaikat írásbelileg közölt felszólítás után be nem fizették, jogaikat a közgyűlésen nem gyakorolhatják.

Amennyiben az illetők a választmány tagjai volnának, ebbeli minőségük megszűnik s helyük a legtöbb szavazatot nyert póttag behívásával töltendő be.

Aki a tisztességgel össze nem férő magaviselete vagy jellembe vágó tette által, vagy pedig az egyesület ellen irányított cselekménye által az egyesület tekintélyét csorbítja, vagy pedig az egyesület rendszabályai ellen nagyobb vagy rendutasítás után ismételten kisebb kihágásokat követ el, a választmány által kizárható az egyesületből. Az egyesület tagjai sorából ki kell zárni azt a tagot, akit tiltott szerencsejáték miatt a bíróság jogerősen elítélt. A kizárást a választmány oly gyűlésen határozhatja el, melyen az elnökön kívül hat nem tisztviselő választmányi tag van jelen. E kizárás ellen a legközelebbi közgyűléshez a vonatkozó határozat hozatala, illetve kézbesítésétől számított 15 nap alatt lehet írásbelileg felelőbeírni.

A rendes és pártoló tagok csak három havi előleges írásbeli bejelentés után léphetnek ki az

egyesület kebeléből és kilépésük alkalmával tartoznak igazolványukat visszaszolgáltatni.

Tagsági díjakat csak a közgyűlés állapíthat meg. Az egyesület semmiféle szerve sem róhat ki hármni néven nevezhető pénzbírságot.

A rendes tagnak joga van az egyesület összejövetelein, gyűlésein jelen lenni, indítványt tenni, tanácskozásaiban résztvenni, szavazói és választói jogát gyakorolni. Az indítvány, ha a közgyűlés elé van szánva, három nappal előbb a választmány elé terjesztendő. A rendes tagoknak az egyesület által nyújtott minden előnyhöz joguk van.

Az alapító tagoknak joguk van az egyesület ülésein megjelenni, tanácskozási és szavazási jogot gyakorolni.

A dísztagoknak joguk van az egyesület ülésein, gyűlésein résztvenni, az egyesületben mindenkor megjelenni, tanácskozási, indítványozási és szavazati jogot gyakorolni.

A tiszteletbeli tagok tanácskozási joggal ruháztatnak fel, de szavazati joggal nem élhetnek.

A pártoló tagok az egyesület ülésein részt vehetnek.

A rendes tagok kötelességei:

1) felvételnélkor 1 (egy) pengő felvételi díjat fizetni.

2) A hazafias, vallásos eszme pártolása, ápolása s ecélből kötelesek a nemzeti és nagy egyházi ünnepélyek alkalmával a hatóságok vagy az egyház által rendezendő ünnepségeken részt venni,

az istentiszteleteken testületileg megjelenni és a vezetőség ily irányu felhívásának eleget tenni és az egyesület által rendezendő ünnepélyeken, összejöveteleken (vallásos, kulturális, nemzeti) résztvenni.

A rendes tagok kötelesek havonként 1·20 pengőt tagsági díjként fizetni, mely azonban nem terjed ki az év négy hónapjára, vagyis december, január, február és március hóban tagsági díj nem fizetendő. A befizetett tagsági díj a tagsági könyvecskékbe is bevezetendő, azonban vissza nem téríthető.

3) Köteles a tag az alapszabályokat pontosan betartani s magát az egyesület céljainak és szellemének megfelelő módon viselni. A tagdíjak felemelése vagy leszállítása mindenkor a közgyűlés hatáskörébe tartozik, utóbbi esetben azonban az ily közgyűlési határozat csak a Belügyminisztérium jóváhagyása után hajtható végre.

9. *A tagság megszűnésének módja.* A tagság megszűnhet: 1) halál, jogi személyeknél megszűnés; 2) kilépés; 3) törlés; 4) kizárás által.

Halál esetén a hátralékos díj törlendő.

Kilépés esetén akkor szűnik meg a tagság, ha a tag a város területéről eltávozik, ez csak rendes tagságnál fordulhat elő és ha a kilépésről az elnökséget minden indok nélkül írásbelileg értesíti a tag.

Törlés által akkor szűnik meg a tagság, ha a tagjárulékot felszólítás ellenére nem fizeti be

a pénztárba valamelyik tag. Kizárás folytán, melyet a választmány gyakorol oly tag felett:

1) ki az egyesületet megkárosítja, céljait és működését gátolja;

2) oly tag felett, ki vétség, vagy büntetért bírói ítélettel sújtatott;

3) oly tag felett, aki vallás- vagy hazaellenes mozgalomban ténylegesen működik, vagy ilyenek megindításában bármely módon közreműködik.

Az egyszer kizárt tag csak akkor vehető fel újból, ha a javulásnak kétségtelen jeleit adta. A másodszor kizárt tag többé fel nem vehető.

A törlés és kizárás tárgyában hozott választmányi határozatokat az érdekeltek a közlést követő naptól számított 15 napon belül a közgyűléshez megfélebbezhetik.

III. FEJEZET.

Az egyesület szerveire vonatkozó rendelkezések.

10. *Tisztikar.* Az egyesület élén áll a mindenkori városi plébános, mint diszelnök, egy egyházi és egy világi elnök, két világi alelnök, egy titkár, egy jegyző, egy háznagy, egy pénztáros, két ellenőr, egy könyvtáros és egy másodkönyvtáros, valamint a választmány.

Az egyházi elnököt a mindenkori megyéspüspök ajánlatára a közgyűlés választja meg. A diszelnöknek joga van az egyesületben bármikor megjelenni és ő vezeti az évi rendes közgyűléseket. Az egyházi elnöknek joga van az egyesületben

az erkölcsi és vallásos életet ellenőrizni és kötelessége azt ápolni és fejleszteni. A választmányi üléseket a világi elnök vezeti, akadályoztatása esetén az egyházi elnök helyettesíti. Ha azonban az egyházi elnök is akadályozva lenne, akkor a választmányi ülés vezetésére a világi elnök az egyik alelnököt kérheti fel. A tisztikart a közgyűlés szótöbbséggel választja meg és a választás eredményét az egyházi elnök hirdeti ki, a választás hatálya egy évre terjed ki. Káldidáló bizottság elnöke az egyházi elnök és hat tag, akiket a közgyűlés kijelölt a rendes tagok sorából.

a) A világi elnök a saját hatáskörében 100 (száz) pengőig utalványozhat, de ezt a választmánynak köteles bejelenteni. A pénztár kezelését bármikor megvizsgálhatja, rováncsolásokat eszközölhet, mihelyt tudomására jut, hogy a pénztár kezelése szabálytalan, tartozik megfelelő módon eljárni. Aláírja a titkárral együtt a levelezéseket és őrzi az egyesület pecsétjét.

b) Az alelnök munkaköre az elnök helyettesítésében áll.

c) Titkár végzi az egyesület írásbeli teendőit, vezeti a közgyűlések jegyzőkönyveit, elkészíti az évi jelentéseket és az elnökség intézkedéseit foganatosítja.

d) A jegyző és a másodjegyző vezeti a választmányi ülések jegyzőkönyveit.

e) A háznagy köteles az egyesület helyiségeire, ingóságaira gondot viselni, azokról a lel-

tárt elkészíteni s évenként elszámolni. Az egyesület ingó és ingatlan vagyonaért személyében vagyoni-
lag is felelős.

f) A pénztáros kezeli az egyesület pénztárát, beszedi a tagsági díjakat, az elnök utalványozása mellett teljesíti a kifizetéseket. A bevételekről és kiadásokról naplót vezet és évenként rendes zár-
számadással adja át a pénztárt, amelyért egész vagyonával felelős. A pénztárban egyszerre leg-
feljebb 200 (kétszáz) pengőt őrizhet, melyet a választmánynak bejelenteni tartozik.

g) Az ellenőr a pénztárnak ügyiratait ellen-
jegyzí s a pénztár kezelését a pénztárossal egye-
temlegesen anyagi felelősség mellett ellenőrzi.

h) A könyvtárosok kezelik az egyesület
könyvtárát és lapjait.

11. *A közgyűlés általában.* A közgyűlés a
cselekvőképes tagok összességének képviselője és
az egyesület egyetemes legfőbb szerve, — két-
féle lehet: rendes és rendkívüli.

A rendes közgyűlés évenként legalább egy-
szer, március hóban összehívandó.

A rendkívüli közgyűlés összehívási módjának
feltételei:

A közgyűlést a világi elnök hívja össze. Kö-
teles két héttel a közgyűlés előtt az egyesület
helyiségében kifüggesztett hirdetéssel és a helyi
lapokban való közzététel útján a tagokat a köz-
gyűlés helyéről, napjáról és idejéről értesíteni.

Rendkívüli közgyűlés tartandó akkor, ha an-
nak összehívását a tagok $\frac{2}{3}$ -ad része írásban kéri,

ha arra fontos ok van, ha azt a választmány elhatározza. A közgyűlésen minden tag jelen lehet, — felszólalhat és szavazhat. A rendes tag minden tisztségre választható. Pártoló tagok a közgyűlésen jelen lehetnek, de szavazati joggal nem bírnak.

12. *A közgyűlés határozatképesége.* A közgyűlés általában határozatképes, ha azon a megjelenésre jogosított összes cselekvőképes szavazó tagok egyharmadrésze jelen van. Ha ennyi nem jelennék meg a tagok közül, 8—30 nap múlva új közgyűlés tartható, mely tekintet nélkül a megjelent tagok számára határozatképes.

Az alapszabály módosítás, más egyesületbe való olvadás (fuzió), valamint az egyesület feloszlása egybehívott közgyűlés határozatképeségéhez azonban a tagok $\frac{2}{3}$ -ának jelenléte és az e tárgyban hozott határozatok érvényességéhez pedig a jelenlevők legalább $\frac{2}{3}$ -ának hozzájárulása szükséges. Ha az egyébként szabályszerűen egybehívott közgyűlésen a tagok nem jelennének meg határozatképes számban, a 8—30 napon belül ugyanezen tárgysorozat mellett összehívandó újabb közgyűlés a megjelentek számára tekintet nélkül határozatképes.

Az egyesület feloszlása esetén annak vagyona a helybeli róm. kath. plébániának adatik át kezelés végett és ha 3 év alatt új keresztény építőmunkás egyesület alakul, úgy az összes vagyon ennek átadandó. Ellenkező esetben a vagyon azon szegény, munkaképtelen építőmunkás egyesületi tagok felsegélyezésére fordíttatik, kik az egyesület

tagjai voltak. Ilyenek nem létében szegény építőmunkás tagok gyermekeinek nevelésére fordítandó.

13. *A közgyűlés tárgyai.* a) A tisztikar, választmány, számvizsgáló-bizottság és esetleg egyéb önkormányzati szervek tagjainak, póttagjainak évenként való megválasztása, esetleg az időközben megürült tiszti állások betöltése.

b) A költségvetés és zárszámadás letárgyalása, felelős személyek részére a felmentvény megadása és általában a vagyoni kérdések végső fokon való elintézése.

c) A választmány hatáskörét meghaladó fontosabb szerződések és különösen az egyesület vagyoni állagát érintő egyéb jogügyletek elhatárolása és jóváhagyása.

d) A választmány és esetleg más szervek megfellebbezett határozatainak felülbírlása.

e) A tagok indítványainak letárgyalása.

f) Alapszabályok módosítása.

g) Feloszlás és ez esetben a vagyon hova fordítása tárgyában való határozathozatal.

h) Más keresztény egyesülettel való egyesülés (fuzió) elhatárolása.

A közgyűlést a diszelnök, vagy helyettese a világi elnök vezeti. Határozatait egyszeri szótöbbséggel hozza. A jegyzőkönyvet a jelenlevők neveinek felsorolásával a jegyző vezeti, az elnök, jegyző és két jelenlevő tag hitelesíti.

14. *A választmány* 12 rendes és 4 póttagból áll, kiknek megbízatása egy évre terjed és minden év márciusában tartandó tisztújítás alkalmával válasz-

tatnak az egyesületben működő különböző szakosztályokból két-két taggal. Állásuknál fogva tagjai: a világi elnök, ki egyuttal a választmány elnöke, az alelnök, titkár, jegyző, háznagy, pénztárnok, az ellenőrök és a könyvtáros. A közgyűlés a választmány létszámát a szükséghez képest felemelheti.

Az egyesület maga kebelében szakosztályokat alakíthat.

A választmány minden hónapban ülést tart, de rendkívüli ülést az elnök többször is egybehívhat havonta, ha annak összehívását fontos okok követelik, — sőt azt összehívni tartozik, ha a választmány háromnegyed része kívánja. Mégis mivel a tagok a nyári hónapokban, illetve tavasztól késő őszig dolgoznak vidéken, azért ebben az időszakban választmányi ülés csak a szükséghez képest hívandó össze. Határozatképes a választmány, ha azon a tagok egyharmada jelen van.

A választmány hatáskörébe tartozik: 1. a tagok felvétele, törlése, kizárása; 2. a közgyűlés előkészítése, a pénztár megvizsgálása, a közgyűlési határozatok végrehajtása; 3. az egyesületi vagyon kezelése; 4. a segélyezések foganatosítása, azok mérve és módjának megállapítása; 5. a szakosztályok irányítása és működésének felülbirálása; 6. mindazon ügyek, melyek a közgyűlésnek fenntartva nincsenek.

A választmány elnöke a világi elnök, vagy annak helyettese. A választmány határozatait köz-

felkiáltással hozza, mely határozatok 15 napon belül a közgyűléshez megfellebbezhetők. A választmány utalványozásokat legfeljebb 200 (kétszáz) pengőig eszközölhet, köteles azonban ezt a legközelebbi közgyűlésnek bejelenteni. Az ülésekről jegyzőkönyv veendő fel a jelenlevők neveinek feltüntetésével, melyet az elnök, a jegyző és két jelenlevő tag hitelesít.

15. *Számvizsgáló-bizottság.* Az egyesület vagyongazdálkodásának felülvizsgálására a teljes cselekvőképes rendes tagok közül hármat választ egy évi időtartamra, kik ezen idő alatt a választmány tagjai nem lehetnek, sem más tisztséget az egyesületben nem viselhetnek. Megbízatásuk időtartama alatt a pénzügykezelést bármikor felülvizsgálhatják, a számadási év lezárásával pedig az évi zárszámadást és pénzügykezelési okmányokat, naplókat és egyéb okiratokat részletesen meg- és felülvizsgálni és ennek eredményéről a közgyűlésnek, sürgős esetben a választmányi ülésnek írásban jelentést tenni tartozik. Az elnök köteles a számadást két hatósági, felkért személlyel felülvizsgáltatni, a pénzügykezelést annak okmányaival együtt. Amennyiben pedig évközben valamely szabálytalanságot észlelnek, azt az elnöknek, fontosabb esetben a külön összehívandó rendkívüli közgyűlésnek szintén bejelenteni kötelesek.

16. *Esetleges egyéb önkormányzati szervek.* Mindazon közgyűlési határozatok, melyek az alapszabályok módosítását, vagy az egyesület feloszlását és ez esetben vagyónának hovatartozását célozzák,

foganatosítás előtt a m. kir. belügyminiszterhez terjesztendőek fel.

Azokban az esetekben, ha az egyesület az alapszabályokban előírt célját és eljárását be nem tartja, hatáskörét túllépi, államellenes működést fejt ki, a közbiztonság és közrend ellen súlyos vétséget követ el, vagy a tagok vagyoni érdekeit veszélyezteti, a m. kir. belügyminiszter ellene vizsgálatot rendelhet el, működését felfüggesztheti és végleg fel is oszlathatja.

Veszprém, 1929. évi március hó 25-én.

Ifj. Plank Mihály s. k.,
jegyző.

Homoray Béla s. k.,
elnök.

M. kir. belügyminiszter.

200.794/1929 szám.

VII.

Látta a m. kir. belügyminiszter az alábbi kiegészítő megjegyzésekkel:

A 200 P-t meghaladó készpénzt a választmány által kijelölt megbízható pénztintézetben kell elhelyezni gyümölcsözés végett. (10. §.)

A közgyűlésen tárgyalható önálló indítványokat a tagok a közgyűlés előtt 5 nappal kötelesek az elnöknel bejelenteni. (13. §. e).

Az alapszabályok 7, 8, 9. és 14. §-aiban
levő javítások és törlések hivatalos tollal történtek.

Budapest, 1929. évi november hó 28-án.

A miniszter rendeletéből:

Olvashatatlan aláírás s. k.,
miniszteri tanácsos.

(P. H.)

2. számú melléklet:

Fényképek az Egyesületben működő színjátszó csoportokról.

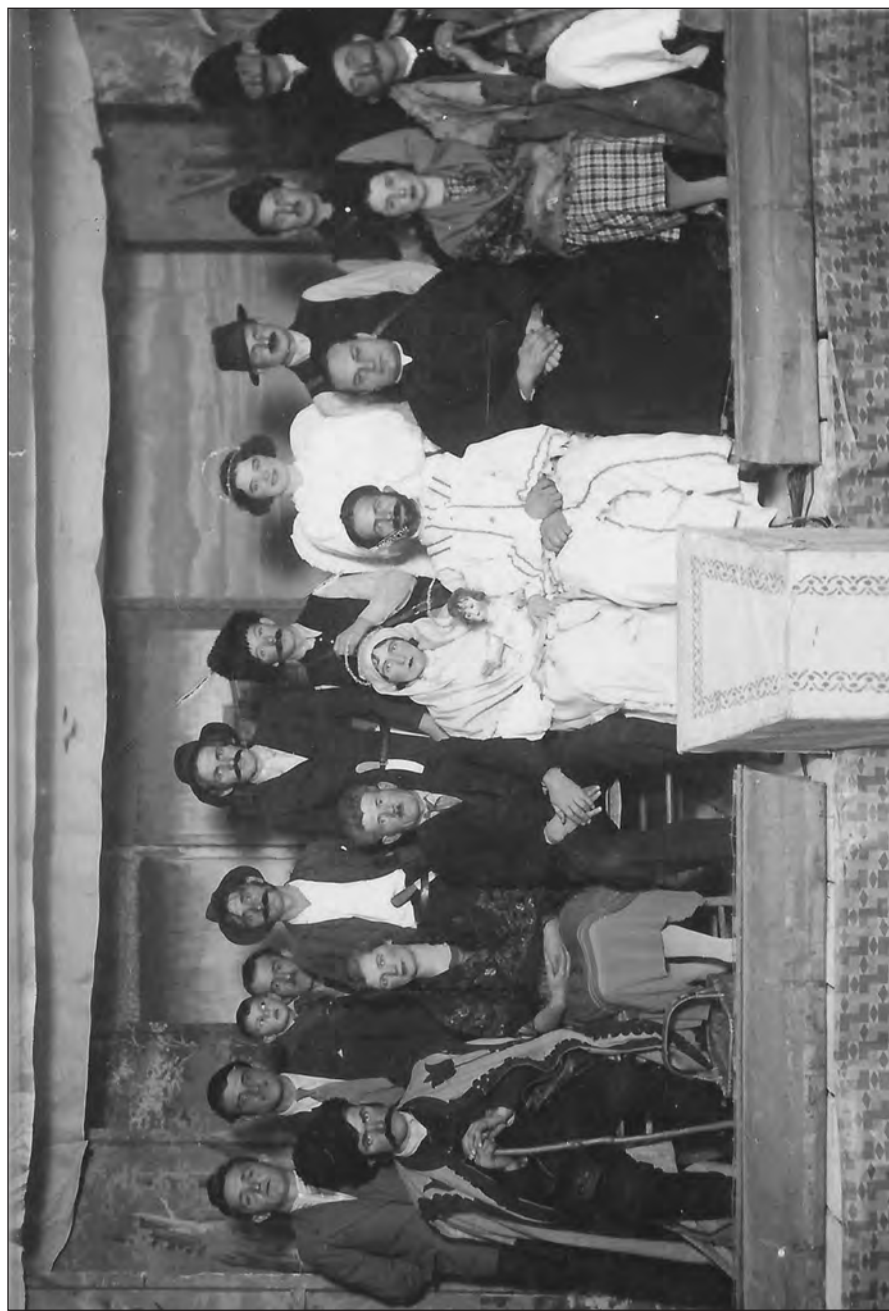
1. kép: Horváth Gyula tanító, Herendi Erzsébet, Angermann Erzsébet (férje: Óhegyi György), Varga Mariska, Scheffer Imre, Beiberné Kloó Anna, Kányai Kálmánné (Vajai Mariska), Hegedűs Mária(?), Glüch Anna, Pálincás Béla, Óhegyi István, Strenner István, Heinperger István, Óhegyi Károly, Foki György, Csincsis János, Plank Mihály, Koncz István, Hontai Pál, Fejes Károly, Heider János, Hujter Lajos, Scheffer Lajos, Tárkányi Ferenc, Csécsi Ferenc, Wenczli Mihály, Rózsa László, Joó Ernő

2. kép: Schweitzer József plébános, Vörösházi Anna, Belán Anna

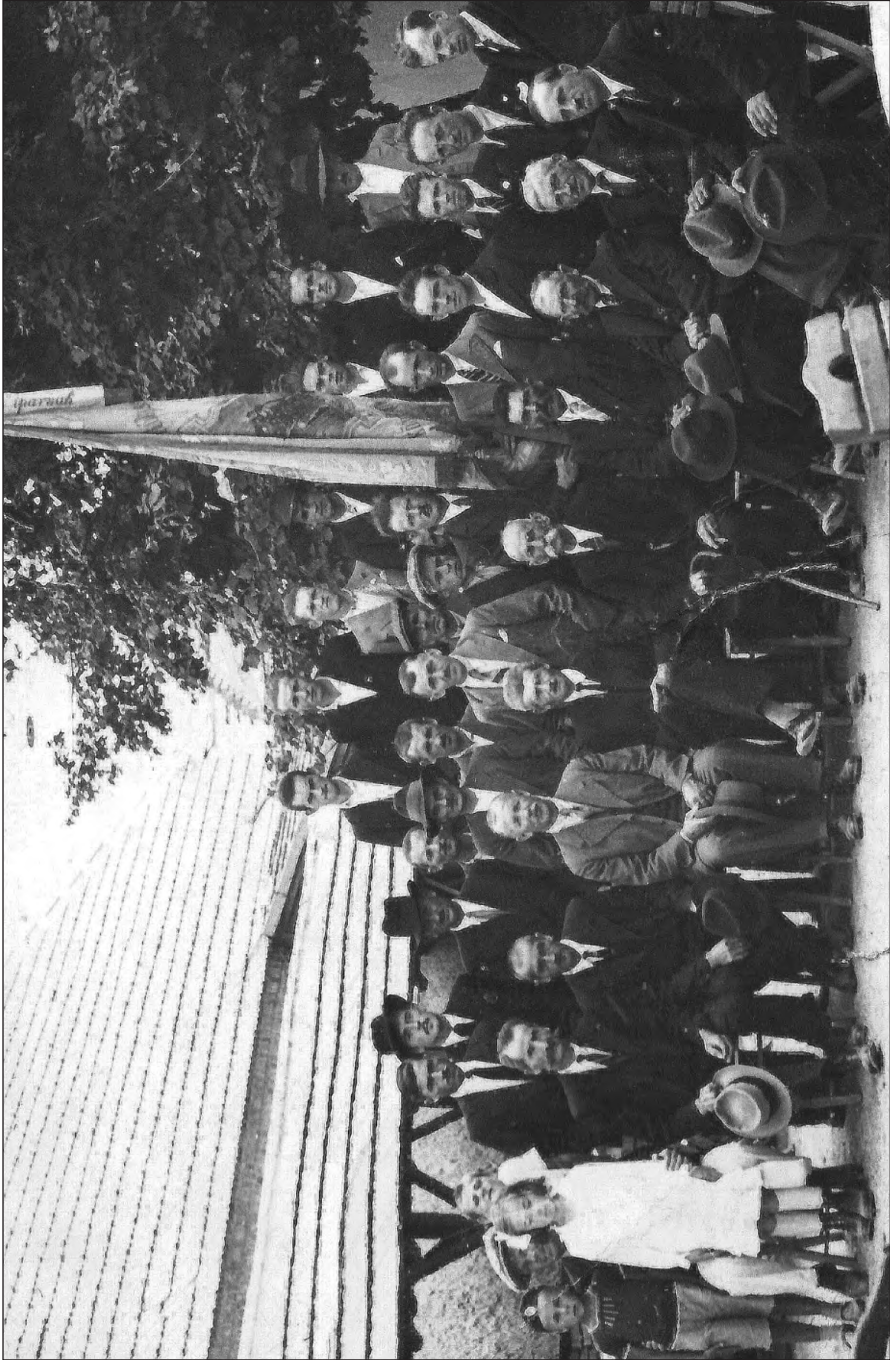
3. kép: Óhegyi István, Angermann Anna, Szlávik Vera, Szlávik Ilona, Farkasfalvi Gyula, Schweitzer József plébános, Lakatos Károly (felesége: Szlávik Ilona), Tárkányi Ferenc

4. kép: Schweitzer József plébános, Szlávik Annus, Angermann Ernő

5. kép: Heizer János, Strenmer Józsefné (Lontai Teréz), Plank Mihály, Glüch Anna, Jung (?), Lajtafalvi Antal, Farkasfalvi Gyula, Strenmer István

6. kép: Zászlószentelési ünnepségen résztvevők egy csoportja

7. kép: Angermann Ferenc, Rózsa László, Noszlopi István, Heinperger István, Kloó Erzsébet, Plank Mihály, Lampert Béla, Kloó Anna, Teller Lőrincz, Glüch Erzsébet, Fejes Károly, Wingermann Teréz, Lajtafalvi Antal, Hungler (?), Joó Ernő

8. kép: Vörösházi Anna és színjátszó társai

9. kép: Nagy Vilma, Lontai Teréz, Strenner József, Plank Katalin, Sári Rózsa, Horváth Ilona, Székely József,
Hamarné, Nánai János, Gliich Teréz, Joó Ernő, Nagy Ferenc, Heiczer József

10. kép: Schweitzer József plébános, Plank Mihály, Vörösházi Anna, előtte húga: Vörösházi Irén

11. kép: Schweitzer József plébános, Plank Katalin, Óhegyi István, Szlávik Vera, Glích Erzsébet, Vörösházi Anna, Plank Mihály, Badacsonyi Lajos, Scheffer Erzsébet

12. kép: Vörösházi Anna, Takáts Károly plébános, Óhegyi István, Plank Mihály, Scheffer Imre, Foki György, Joó Ernő, Noszlopi István, Foki Erzsi, Tanai József

13. kép: Zászlóavatási ünnepségen: Arnhoffer Antal, Vörösházi Anna

3. számú melléklet

Veszprém megyei város polgármestere

3.282/81-1938. szám. Tárgy: Az egyesületek működésének fokozottabb felügyelete és ellenőrzése.

V.i.sz:10.714 és 17.108/1938.

Alispán Úrnak,

V e s z p r é m.

Tisztelettel jelentem, hogy a város területén működő egyesületek közül:

a./ a következő egyesületek fejtenek ki alapszabályszerű működést:

1./ Nemzeti Casinó. Jóváhagyási szám 111.081/V.b.–1899. Elnök: dr. Cseresy József, igazgató: Csajághy Károly, pénztáros: Hordósy Endre, főjegyző: Priegl László dr.

2./ Veszprémi Iparoskör. Jóváhagyási szám: 117.147/V.b.–1897. Elnök: Wolf-ramm János, jegyző: Pekárdy Kálmán, pénztáros: Lengei Sándor.

3./ Veszprémi Chevra Cadischa. Jóváhagyási szám: 205.311/1928. VII.B.M. Elnök: Tauszig Miksa, pénztárnok: Szabó Oszkár, ellenőr: Weisz Mór.

4./ Veszprémi Róm.Kat.Rózsafüzér Temetkezési Egyesület. Jóváhagyási szám: 37.634/1911.V.a.B.M. Egyházi elnök: Serák József prépostkanonok plébános, világi elnök Rózsa Imre, pénztáros: Rózsahegyi Vladimír.

5./ Veszprém és Vidéke Ipartestület, 1932.évi VIII.t.o. Elnök: Próder Károly jegyző: Radovics Antal.

6./ Veszprémi Iparos Ifjak Önképző Egylete. Jóváhagyási szám: 105.377/1894. B.M. Elnök: Bokrossy Jenő, jegyző: Hronik Lajos, pénztáros: Weinper Kálmán.

7./ Veszprémi Népkör. Jóváhagyási szám: 83.428/1903.III.a.B.M. Elnök: Krisztián István, pénztáros: Hungler Kálmán.

8./ Veszprémi Izraelita Jótékony Nőegylet. Jóváhagyási szám: 80.466.B.M. Elnök: Dr. Spitzer József, titkár: Dr. Steiner Elemér, pénztáros: Popper Samuné.

Veszprém megyei város polgármestere.

3.202/81-1938.szám.

Előadói ir. *együttal elin-*
terelt számmal:
az összes 3252/1938 szám
de 252 számmal

Tárgy: Az egyesületek működésének fokozot-
tabb felügyelete és ellenőrzése.

V.i.sz: 10.714 és 17.106/1938.

Alispán Urnak,

[Signature]
V E S Z P R É M.

Tisztelettel jelentem, hogy a város területén működő egyesü-
letek közül

a./a következő egyesületek fejtenek ki alapszabályszerű mű-
ködést:

1./Nemzeti Casinó, jóváhagyási szám 111.061/V.b.-1899. Elnök:
dr. Cserecsy József, igazgató: Csajághy Károly, pénztáros: Hordósy Endre,
főjegyző: Friegei László dr.,

2./Veszprémi Iparoskör, jóváhagyási szám: 117.147/V.b.-1897.
Elnök: Wolframm János, jegyző: Pékárdy Kálmán, pénztáros: Lengel Sándor.-

3./Veszprémi Chevra Cadischa, jóváhagyási szám: 205.511/1928.
VII.B.N. Elnök: Tauszig Miksa, pénztárnok: Szabó Oszkár, ellenőr: Weisz Mór.-

4./Veszprémi Róm.Kat.Rózsafüzér Temetkezési Egyesület. Jóváha-
gyási szám: 37.634/1911.V.a.B.M. Egyházi elnök: Serák József prépostkanonok
plebánus, világi elnök Rózsa Imre, pénztáros: Rózsahegyvi Vladimír.-

5./Veszprém és Vidéke Ipartestület, 1932.évi VIII.t.c.-
Elnök: Próder Károly, jegyző: Radovics Antal.-

6./Veszprémi Iparos Ifjak Önképző Egylete, jóváhagyási szám:
105.577/1894.B.M. Elnök: Bolcrossy Jenő, jegyző: Hronik Lajos, pénztáros: Wein-
per Kálmán.-

7./Veszprémi Népkör. Jóváhagyási szám: 25.423/1903.III.a.B.M.
Elnök: Krisztián István, pénztáros: Hungler Kálmán.-

8./Veszprémi Izraelita Jótékony Nőegylet. Jóváhagyási szám:

VESZPRÉM MEGYE
1938. ÉVI 38.

- 9./ Veszprémi Korcsolyázó Egyesület. Jóváhagyási szám: 3.650/1892.V.10 B.M. Elnök: Rády Andor, pénztáros: Korein József, titkár: Kocsuba Elemér.
- 10./ Veszprémi Római Katolikus Kör. Jóváhagyási szám: 93.364/V.b.–1895. Elnök: Dr. Rhédey Antal, háznagy: Salamon Béla.
- 11./ Veszprémi Róm.Kat.Legényegylet. Jóváhagyási szám: 48.477–1895. B.M. Elnök(egyházi): Serák József, világi elnök: Hoffmann Géza, titkár: Gyarmathy Kálmán.
- 12./ Veszprém-felsővárosi Iparos Barátsági Kör. Jóváhagyási szám: 68.682/1895.B.M. Elnök: Próder Károly, pénztáros: Murlasits János, jegyző: Merhala Sándor.
- 13./ Veszprémi Jeruzsálemhegyi Petőfi Kör. Jóváhagyási szám: 162.974. 1912.V.a.B.M. elnök: Léhner József, titkár: Palotai József, Pénztáros: Mórocz János.
- 14./ Veszprémi Dalegyesület. Jóváhagyási szám: 1914/1907.B.M.sz. Elnök: Dr. Gutheil Jenő, titkár: Bertalan László, pénztáros: Hack Ferenc.
- 15./ Veszprémi Talmud Tóra Egyesület. Jóváhagyási szám: 5.566/1909.V.B.M. Elnök: Nay Jakab, titkár: Varga Sámuel.
- 16./ Veszprémi Cserháti Társaskör. Jóváhagyási szám: 67.591/1911.B.M.sz. Elnök: Hajda Gyula, pénztáros: Id. Jáy József, jegyző: Sárdy László.
- 17./ Keresztény Tisztviselőnök Veszprémi Egyesülete. Jóváhagyási szám: 32.472/1918.VI.a.B.M. Elnök: Scipiadesz Iréne, titkár: Beöthy Katinka, pénztáros: László Margit.
- 18./ Veszprémi Torna Club. Jóváhagyási szám: 31.854/1920.VII.B.M. Elnök: Dr. Gludovác József, titkár: Léber Antal, pénztáros: Tikos József.
- 19./ Veszprémi Jeruzsálemhegyi Társaskör: Jóváhagyási szám: 29.696/1903. III.a.B.M. Elnök: Halász János, pénztáros: Bognár Imre, jegyző: Serényi István.
- 20./ Magyar Cserkész Szövetség IV.ker. Veszprém Vármegyei Intéző Bizottsága. Jóváhagyási szám: 177.771/1937.VII.a.B.M. Elnök: Dr. Neuhauser Frigyes, főtitkár Szücs Imre dr.
- 21./ Stefánia Szövetség Veszprémi Fiókjá. Jóváhagyási szám: 41.372/V.a.–1917.B.M. 2514/1924. alispáni szám. Elnök: Dr. Rott Nándor, Ügyvezető elnök: dr. Totth Béla.
- 22./ Veszprémi Ev.Reformált Leányiskolát Segélyező Egylet. Jóváhagyási szám: 5978/1887.VII.B.M. Elnök: Özv. Foghtü Miklósné, titkár Boda József.
- 23./ Veszprémi Ág.Hitv.Evang.Nőegylet. Jóváhagyási szám: nincs. Egyházi

fennhatóság alatt áll. Elnök: Dr. Belák Imréné, pénztáros: Wallner Ernőné, titkár: Hering János.

24./ Paulai Szent Vince Egyesület. Jóváhagyási szám: 33.163/VII.a.-1894.B.M. Elnök: Homoray Béla, titkár: Tóth Ottó.

25./ Veszprémi Polgári Dalegyesület. Jóváhagyási szám: 205.873/1926.VII.15.B.M. Elnök: Dr. Langmár Lipót, pénztáros: Müller Oszkár.

26./ Veszprémi Iparos Dalárda. Jóváhagyási szám: 205.872/1926.VII.B.M. Elnök: Bokrossy Jenő, titkár: Lőcsey Antal, pénztáros: Weingper Kálmán.

27./ Veszprémi Urinők Mária Kongregációja. Hitbuzgalmi egyesület az egyházközség kebelében. Elnök: Özv. Friedreich Endréné.

28./ A Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák Országos Nemzeti Szövetsége /HONSZ/ Jóváhagyási szám: 154.099/1935.VII.a.B.M. Elnök: Stoll Ferenc, titkár: Vitéz Kárpáti Sándor, pénztáros: Székelyhidi János.

29./ Veszprém és Vidéke Kereskedőinek Társulata. Jóváhagyási szám: 3371/1937.I.K.M. Elnök: Fodor Ferenc, pénztáros: Hcker Emil, jegyző: Reininger Imre.

30./ Magyar Kir.Posta-altisztek Országos Egyesületének Veszprémi Csoportja. Jóváhagyási szám: 304.963/1928.VII.B.M. Elnök: Sittkei Pál, pénztáros: Varga Mihály, jegyző: Balogh István.

31./ Veszprémi Vasutas Segély Egylet. Jóváhagyási szám: 57.553/1934. II.a.K.M. Elnök: Makk József, pénztáros: Pálinkás Antal, titkár: Soós István.

32./ Levente Egyesület. Elnök: Dr. Wéber Pál, jegyző: Radács Tivadar.

33./ Veszprémi Credó Férfi Egyesület. Jóváhagyási szám: nincs. Hitbuzgalmi Egyesület a R.kat.egyházközség kebelén belül. Elnök: Dr. Nagy László, titkár: Frankó Antal, pénztáros: Györe Ferenc.

34./ Veszprémi Piarista Diák Egyesület. Jóváhagyási szám: 142.586/1927. VII.B.M. Elnök: Simon György, titkár: Dr. Horváth József, pénztáros: Stoll Ferenc.

35./ Veszprémi Református Keresztyén Leányegyesület. Jóváhagyási szám: 140.425/1927.VII.B.M. A veszprémi Lorántffy Zsuzsanna fiók Leányegyesület helyébe lépett. Elnök: Puskás Apollónia, pénztáros: Beöthy Katinka, jegyző: Bertalan Sarolta.

36./ Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége Veszprémi Szervezete. Jóváhagyási szám: 164.475/1920.VII.B.M. Elnök: Dr. Mesterházy Ferencné, pénztáros: Schandl Ilona.

- 37./ Veszprémi Sakkör. Jóváhagyási szám: 180.149/1928.VII.B.M. Elnök: Nyakas János, titkár: Sady József, pénztáros: Véssey Ernő.
- 38./ Veszprémi Építőmunkások Temetkezési Egyesülete. Jóváhagyási szám: 180.336/1928.VII.B.M. Elnök: Plank Mihály, jegyző: Pauer Gyula, pénztáros: Molnár Mihály.
- 39./ Veszprémi Evangélikus Leány Egyesület. Jóváhagyási szám: 187.991/1928.VII.B.M. Elnök: Nőthig Györgyi, titkár: Horváth Ilona, jegyző: Buthi Anna, pénztáros: Nárai Erzsé.
- 40./ Veszprémi Vadásztársaság. Jóváhagyási szám: 148.355/1928.VII.B.M. Elnök: Starosolszky Ödön, pénztárnok: Halász János, ellenőr: Szabó Ernő.
- 41./ Veszprémvármegyei Polgári Lövész Egyesület. Jóváhagyási szám: 155.186/1929.VII.B.M. Elnök: Rosos Károly, titkár: Radács Tivadar.
- 42./ Veszprémi Vivó Club. Jóváhagyási szám: 174.969/1929.VII.B.M. Elnök: Dr. Takács Lajos, titkár: Albrecht László, pénztáros: Korein József.
- 43./ A Tuberkolózis Ellen Védekező veszprémi Egyesület. Jóváhagyási szám: 55.872/1912.V.a.B.M. Elnök: Dr. Simon György, titkár: Stoll Ferenc.
- 44./ A Segédhivatali Tisztviselők Országos Szövetségének veszprémi Csoportja. Jóváhagyási szám: 165.580/1929.VII.B.M. 28.149/1929. alispáni szám. Elnök: Bertalan László, jegyző: Tóth János.
- 45./ *A Veszprémi Keresztény Építőmunkás Egyesület. Jóváhagyási szám: 200.794/1929.VII.B.M. Elnök: Schweitzer József, jegyző: Szalai István, világi elnök: Plank Mihály, pénztárnok: Sótonyi István.*
- 46./ Veszprémvármegyei Történelmi Régészeti és Néprajzi Társulat. Jóváhagyási szám: 252.900/1930.VII.B.M. Elnök: Dr. Rott Nándor.
- 47./ Nyugállományú Katonatisztek és Katonai tisztviselők, Katonatiszti és katonatisztviselői özvegyek és árvák Országos Egyesületének Veszprémi Csoportja.- Jóváhagyási szám: 194.570/1928.VII.B.M. – 24.114/1930. alispáni szám. Elnök: Kiszely János, alelnök: Apáth Béla.
- 48./ Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület. Jóváhagyási szám: 114.575/1930.VII.B.M. Elnök: Hilitscher Károly, ügyvezető igazgató: Töpler Ernő, pénztáros: Havas Jakab.
- 49./ Veszprémi Rákóczi Kör. Jóváhagyási szám: 133.304/1931.VII.B.M. Elnök: Hübner Béla, jegyző: Karczagi Jenő, titkár: vitéz Palotay József.
- 50./ Postás Sportegyesület veszprémi csoportja. Jóváhagyási szám: 183.306/1937.VII.a.B.M. – 18.819/1931. alispáni szám. Elnök: Nagy István, Pénztáros: Kovács Antal.

- 51./ Veszprémi Református Ifjúsági Egyesület. Jóváhagyási szám: 204.573/1928.VII.B.M. Elnök: Nagy Andor, titkár: Fejes Sándor, pénztáros: Jákói Ferenc.
- 52./ Veszprémi Izr. Ifjúsági Egyesület. Jóváhagyási szám: 106.533/0932. VII.B.M. Elnök: Braun Ferenc, titkár: Naulender Zoltán, pénztáros: Kalmár Elza.
- 53./ Veszprémi Hochmuth Ábrahámné nevű Krajcáregylet. Jóváhagyási szám: 110.499/1932.VII.B.M. elnök: dr. Réthy Edéné, titkár: Spitzer Margit.
- 54./ Magyar Turista Egyesület Bakonyi Osztálya. Jóváhagyási szám: 108.681/1932.VII.B.M. Elnök: Dr. Karsay Sándor, titkár: Reger Mihály, pénztáros: Saáry Márta.
- 55./ Magyar Keresztényszociális Vasutasok Országos Gazdasági Egyesületének veszprémi Csoportja. /VOGE/ Jóváhagyási szám: 152.124/1929.K.M. Elnök: Gulyás Károly, főtitkár: Görög Gyula.
- 56./ Gyümölcsstermelők Országos Egyesülete veszprémi tagegyesülete. Jóváhagyási szám: 165.627/1936.VII.a.B.M. Elnök: ajkai Nirsee Pál, ügyv. igazgató: Töpler Ernő, pénztáros: Havas Jakab.
- 57./ Veszprémi Árpádházi Boldog Margit Egyházi Vegyeskar. Jóváhagyási záradék: 143.891/1933.VIII.a.B.M. Egyházi elnök: Serák József, világi elnök: Dr. Karsay Sándor, karnagy: Kecskés Lajos.
- 58./ Veszprémvármegyei Róm.Kat.Tanító Egyesület Gondviselés Intézete. Jóváhagyási szám: 143.556/1933.VIII.a.B.M. Egyházi elnök: Engelhardt Ferenc, világi elnök: Huber János, jegyző: Horváth Gyula.
- 59./ Veszprémvármegyei Róm.Kat. Tanító Egyesület. Jóváhagyási szám: 22.388/1906.B.M. Egyházi elnök: Dr. Gutheil Jenő, világi elnök: Huber János, pénztárnok: Frankó Antal.
- 60./ Veszprémi Királykuti Uszó Egyesület. Jóváhagyási szám: 177.268/1934. VIII.a.B.M. Elnök: Bokrossy Jenő, jegyző: Tantos Elemér, pénztáros: Fejárdy Győző.
- 61./ Veszprémi Kerkápoly Diákszövetség. Jóváhagyási szám: 179.620/1934. VIII.B.M. Elnök: Hack Ferenc, titkár: Bartócz József, pénztáros: Polonyi Viktor.
- 62./ Veszprémvármegyei Zöldmező Egyesület. Jóváhagyási szám: 176.869/1934.VIII.a.B.M. Elnök: Walla Ferenc, ügyv. igazgató: Kemendy József, Devecser.
- 63./ Veszprémi Szimfonikus Zeneegyesület. Jóváhagyási szám: 182.907/1934.

VIII.a.B.M. Elnök: Papp Sándor, titkár: Takács Károly, pénztáros: Horváth Zoltán.

64./ Országos Frontharcos Szövetség veszprémi Főcsoportja. Jóváhagyási szám: 137.910/1937.B.M.sz. – 4088/1938. alispáni szám. Elnök: vitéz Kolossváry László, vezető tiszt: Mérföldy Aladár.

65./ Turul Szövetség „Bakony” Bajtársi Egyesülete. Jóváhagyási szám: 118.661/1926.VII.B.M. – 24.741/1935. alispáni szám. Vezér: Dr. Priegl László, alvezér: Vörös László, titkár és jegyző: Szokolszky Jenő.

66./ Nemzeti Munkaközpont Magyar Munkások Országos Szövetsége Veszprém városi Szerve. Jóváhagyási szám: 163.046/1937.VII.a.B.M. – 3692/1938. alispáni szám. Elnök: Halász János, titkár: Czobor Gyula.

67./ Veszprémi Önkéntes tűzoltó Testület. Jóváhagyási szám: 37.151/1903. III.a.B.M. Elnök: Rosos Károly, pénztáros: Saáry Endre, titkár: Büki József.

68./ Veszprémi Izraelita Szegényeket Segélyező Egylet. Jóváhagyási szám: 26.516/1897.V.B.M. Elnök: Rauschnitz Ignác, pénztáros: Stern Emil, jegyző: Szabó Oszkár.

69./ Országos Bírói és Ügyészi Egyesület veszprémi csoportja. Jóváhagyási szám: 13.126/1935. alisp. Elnök: Csajághy Károly.

70./ Veszprém Keresztény Munkás Egyesület Földműves szakosztálya. (Veszprémi Keresztény Gazdakör) Jóváhagyási szám: 76.596/1905.B.M. Egyházi Elnök: Dr. Gludováczy József, világi elnök: Csomay Kálmán, pénztáros: Léber József.

71./ NOVE Veszprémi Sport Egyesület. Jóváhagyási szám: 55.885/1921. VII.a.B.M. Elnök: Dr. Karsay Sándor, főtitkár: Terdy László, pénztáros: ifj. Mesterházy József.

72./ Veszprém Vármegyei Kultur Egyesület. Jóváhagyási szám: 221.043/1925. VIII.B.M.

73./ Veszprémvármegyei Szarvasmarha Tenyésztő Egyesület. Jóváhagyási szám: 111.209/1927.VIII.B.M.

74./ Veszprémi Evangélikus Keresztény Ifjúsági Egyesület, mint a Keresztény Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetségének tagja. (Fiókegyesület.) Jóváhagyási szám: 82.229/1909.V.A.B.M. – 25.750/1934. alispáni szám. Elnök: Horváth Imre, titkár: Mesterházy Béla, jegyző: Horváth János.

75./ Országos Malom Szövetség. Jóváhagyási szám: 78.691/XVIII.1934.K.M.

76./ Veszprémvármegyei Általános Tanítók Egyesülete. Elnök: Bálint Péter.

77./ Veszprémvármegyei Törvényhatósági Dalosbizottság. Elnök: Dr. Berky Miklós, igazgató: Rhosóczy Rezső, titkár: Bertalan László.

b./ A következő egyesületek szüneteltetik, vagy szüntetik meg működésüket:

1./ Veszprémi Jótékony Nőegylet. Jóváhagyási szám: 34.205/1872.B.M. Évek óta nem működik, közgyűlést nem tart, végleg megszüntetendő, annál is inkább, mert az egyes vallásfelekezetek, illetve egyházközségek nő és leány egyesületei vették át működését.

2./ Veszprémi Vörösmarty Kör. Jóváhagyási szám: 64.202/1902.V.a.B.M. Évek óta nem működik, közgyűlést nem tart, felhívás ellenére szüneteltetését nem jelentette. Végleg megszüntetendő.

3./ Veszprémi Keresztény Kisgazda Egyesület. Jóváhagyási szám: 76.596/1905. B.M. Veszprémi Keresztény Munkás Egyesület Földműves Szakosztály működik ugyancsak 76.596/1905.B.M. jóváhagyási számmal, amiért is előbbi név alatt törlendő.

4./ Magyar Országos Véderő Egyesület Jóváhagyási szám: 86134/1917.B.M. A központ felhívására beolvadt a MOVE Veszprémi Sport Egyesületbe, s így külön már fenn nem áll, miért is az egyesület volt elnöke, Dr. Karsay Sándor kéri az Egyesületet e néven a nyilvántartásból, mint megszüntet törölni.

5./ Veszprémi Kereskedelmi Casinó. Jóváhagyási szám: 109.321/1904. III.a.B.M. Néhány év óta nem működik. A jelenlegi alelnök: Dr. Lengyel Jenő ügyvéd veszprémi lakos felhívásunkra bejelenti az egyesület működésének ez idő szerinti szünetelését, amit javallok tudomásul venni.

6./ Szociális Missió Társulat. Jóváhagyási szám: 9181/1924.VIII.B.M. Évek óta nem működik, közgyűlést nem tart, írásbeli felhívásra most sem válaszolt. Véglegesen megszüntetendő.

7./ A Magyarországi Vas és fémmunkások központi szövetségének veszprémi fiókja, illetve befizető helye. Jóváhagyási szám: 172032/1929.VII.B.M. – 25.554/1927. alispáni szám. Évek óta nem működik, írásbeli felhívásra választ nem adott. Véglegesen megszüntetendő.

8./ Balatoni Társaság veszprémi fiókja. Jóváhagyási szám: 21.1/1921.IV.B.M. Évek óta nem működik, utoljára volt elnöke, Dr. Simon György szóbeli bejelentése értelmében végleg megszüntetendő.

- 9./ Magyar Országos Építőmunkások Szövetségének Veszprémi Fiókja. Jóvá-
hagyási szám: 2391/1922. alispáni szám. Évek óta nem működik. Közgyűlést
nem tart, írásbeli felhívásra nem válaszolt. Végleg beszüntetendő.
- 10./ Kamarazene Társaság. Évek óta nem működik Utolsó elnök, Dr. Jánosi
József kir.tvszéki tanácselnök szóval kérte az egyesületnek, mint megszűntnek
törlését. Végleg megszüntetendő.
- 11./ Magyar Nemzeti Szövetség. Évek óta nem működik Utolsó elnöke, Dr.
Moldoványi Jenő ügyvéd szóbelileg kéri az egyesületnek, mint megszűntnek
törlését. Véglegesen megszüntetendő.
- 12./ Faipari Munkások Egylete. Évek óta nem működik, közgyűlést nem tart,
írásbeli felhívásra nem válaszolt. Véglegesen megszüntetendő.
- 13./ Keresztény Gazdasági és Szociálista párt veszprémi szervezete. Évek óta
nem működik. Közgyűlést nem tart, írásbeli felhívásra nem válaszolt. Véglegesen
megszüntetendő.
- 14./ Veszprémvármegyei Vendéglősök Korcsmárosok és Kávésok ipartársulata
(Vendéglősök helyi csoportja.) Jóváhagyási szám: 50.764/1906.VI.a.B.M. Évek
óta nem működik. Közgyűlést nem tart, írásbeli felhívásra nem válaszolt. Végleg
megszüntetendő.
- 15./ Veszprémi Munkásdalárda. Jóváhagyási szám: 137.234/1926.VII.B.M.
Évek óta nem működik. Közgyűlést nem tart, írásbeli felhívásra nem válaszolt.
Végleg megszüntetendő.
- 16./ Magyar Nők Szentkorona Szövetsége veszprémi szervezete. Jóváhagyási
szám: 117.503/1926.B.M. Utolsó elnöknője id. Békeffy Istvánné jelentése szer-
int az egyesület ez idő szerint szünetel.
- 17./ Veszprémi Keresztény Földmunkás Egyesület. Jóváhagyási szám:
180.072/1928.VII.B.M. Évek óta nem működik. Közgyűlést nem tart, írásbeli
felszólításra választ nem adott. Megszüntetendő.
- 18./ Veszprémi Önkéntes Mentőegyesület a Vármegyék és Városok Országos
Mentőegyesületének Fiókja. Jóváhagyási szám: 44.126/1922. B.M. 1933. évi
május hó 21-én ezen fiókegyesület kirendeltséggé alakult át. Ugyanakkor kérte
feloszlátását, miért is végleg megszüntetendő.
- 19./ Veszprémvármegyei Baromfitenyésztő Egyesület. Jóváhagyási szám:
311.673/1928.VIII.B.M. 1935. február 16-án beolvadt a Veszprémvármegyei
Gazdasági Egyesületbe, amely 160.913/1935.VII.B.M., illetve 21.307/1935. sz.
alispáni rendelkezéssel tudomásul vétetett.

20./ Veszprémi Izraelita Hitközség. Jóváhagyási szám: 6149/1890. B.M. Az 1895. évi XLII.t.c. az izraelita vallást törvényesen bevett vallásnak nyilvánította, s mint ilyen ennél fogva a nyilvántartásból törlendő.

21./ Magyar Amatőrfényképészek Országos Szövetségének Veszprémi Csoportja. Jóváhagyási szám: 156.242/1929.VII.B.M., 23.315/1930. alispáni szám, 51654/3-1930. alispáni szám. Évek óta nem működik. Közgyűlést nem tart, írásbeli felszólításra választ nem adott. Végleg megszüntetendő.

22./ Keresztényszocialista Kéményseprőmunkások Országos Szakegyesületének veszprémi helyi csoportja. Jóváhagyási szám: 272.603/1926.VII.B.M., 7918/1932. alispáni szám. Évek óta nem működik. Közgyűlést nem tart, írásbeli felhívásra választ nem adott. Véglegesen megszüntetendő.

23./ Kereskedelmi Alkalmazottak Szövetségének veszprémi befizető helyi csoportja. Jóváhagyási szám: 10.165/1923.alispáni szám. Évek óta nem működik. Közgyűlést nem tart, írásbeli felszólításra nem adott választ. Véglegesen megszüntetendő.

24./ Magyarországi Kárpát Egyesület Délbakonyi osztálya veszprémi fiókjá. Jóváhagyási szám: 174.894/1922.B.M., 20.629/1934. alispáni szám. A vezetőség tisztelettel kéri az egyesület működése szüneteltetésének tudomásulvételét. A kérelem teljesítését javaslom.

25./ Magyar Országos Famunkások Szövetségének veszprémi főkjá. Jóváhagyási szám: 128095/1922.III.a.B.M. Évek óta nem működik. Közgyűlést nem tart, írásbeli felhívásra választ nem adott. Végleg megszüntetendő.

26./ Nyugdíjasok Országos Szövetségének veszprémi fiókjá. Jóváhagyási szám: 444.126/1922.B.M. Az egyesület feloszlattatott 312947/1928.B.M. sz. rendelettel. 31776/1928. alispáni szám. Az egyesület feloszlattatott, a nyilvántartásból törlendő.

27./ Magyarországi Munkások rokkant, segélyző és nyugdíjjegylete. Jóváhagyási szám: 9063/1901. B.M. és 23.888/1922.VII.a.B.M. – 11.389/1937. sz. alispáni rendelet szerint megszűnt. Nyilvántartásból végleg törlendő.

28./ Magyar Vámörlő Malmok Egyesülete. Jóváhagyási szám: 73072/1925.XIX. K.M. Évek óta nem működik. Közgyűlést nem tart, írásbeli felhívásra választ nem ad. Végleg megszüntetendő.

29./ Magyar Turista Egyesület. Jóváhagyási szám: 223.136/1925.VII.B.M. Évek óta nem működik. Közgyűlést nem tart, írásbeli felhívásra nem válaszolt. Végleg megszüntetendő.

30./ Veszprémi Vasutas Sport Egyesület. Jóváhagyási szám: 122.776/1929.VI.

K.M. Az egyesület működése szünetes, a vezetősége kéri szünetelésének tudomásul vételét, amelyet a magam részéről is javaslok.

31./ Országos Gyermekvédő Liga veszprémi fiókjá, 195.725/1912. V.B.M. 1935. évben kimondotta már feloszlását. Az egyesület vezetősége kéri megszüntetnek nyilvánítani. Véglegesen megszüntetendő.

32./ Vöröskereszt Egylet veszprémi fiókjá. Az egyesület szünetel.

33./ A Magyarországi Bőripari Munkások Szövetségének veszprémi befizető helye. Előzőleg Magyarországi cipész-csizmadia munkások és munkásnők szakegyesülete. Jóváhagyási szám: 126.264/1902. B.M. – 9198/1928. alispáni szám.- 125.956/1931. VII. B.M. Évek óta nem működik. Közgyűlést nem tart, írásbeli felhívásra nem ad választ. Végleg megszüntetendő.

A b./ pont alatt felsorolt működését szüneteltető 5, 16, 24, 30 és 32 folyószám alatt megnevezett Veszprémi Kereskedelmi Kaszinó, Magyar Nők Szentkorona Szövetsége, Magyarországi Kárpát Egyesület Délbakonyi osztálya, Veszprémi Vasutas Sportegyesület, Vöröskereszt Egylet Veszprémi Fiókjara nézve javasolom, méltóztassék a szünetelést egy évre engedélyezni és amennyiben egy éven túl is szüneteltetné valamelyik egyesület működését, az esetben az illető egyesületet végleg megszüntetni.

c./ A fent felsorolt egyesületek közül egyiknek a működése sem esik kifogás alá az alapszabályok rendelkezései szempontjából és egyiknek a működése sem tesz különleges felügyeleti vagy egyéb intézkedéseket szükségessé.

Általában az egyesületek működésének és vezetésének ellenőrzésére állandó és rendszeres különös figyelmet fordítok, különösen azon egyesületekre melyek hatósági vagy társadalmi támogatásban részesülnek. Az ellenőrzést eddig is, de jövőben is kiterjesztem annak megállapítására is, hogy az egyesületek gazdálkodása az alapszabályokban meghatározott közérdekű cél megvalósítása szempontjából megfelelőnek tekinthető-e és a kiadások (adminisztrációs stb.) költségek arányban állanak-e az elért eredményekkel. – Ha az ily egyesületek működése kifogás alá esik, továbbá akkor is ha bármely egyesülettel szemben akár a 181.000/1937.B.M. sz. rendelet alapján, akár az egyéb jogszabályok értelmében sürgős felügyeleti intézkedés válik szükségessé, aziránt a szabálytalanság észlelését követően nyomban részletes jelentést fogok tenni.

Tisztelettel kérem, hogy amennyiben az egyesületek vezetősége a 181.000/1937.B.M.VII.a. sz. rendelet 3. pontjában körülírt változásokat közvetlenül Méltóságodhoz jelentik, kegyeskedjék ezen jelentést mindenegyes esetben hozzám is kiadni, mert az egyesületek vezetősége legnagyobb részt – amint a

tapasztalatokból megállapítom, – azt gondolja, hogy közvetlenül Méltóságodhoz tett bejelentési kötelezettségével már eleget tett minden kötelezettségének és hozzám esetleg nem jelenti a változást, már pedig a hivatkozott rendelethely szerint a változásokat hozzám is jelentenie kell.

Veszprém, 1938. évi augusztus hó 10.-én.

(aláírás)
polgármester

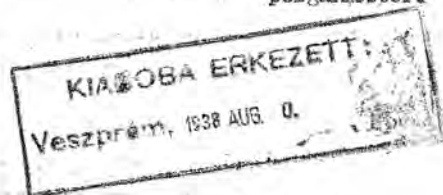
Általában az egyesületek működésének és vezetésének ellenőrzésére állandó és rendszeres különös figyelmet fordítok, különösen azon egyesületekre melyek hatósági vagy társadalmi támogatásban részesülnek. Az ellenőrzést eddig is, de jövőben is kiterjesztem annak megállapítására is, hogy az egyesületek gazdálkodása az alapszabályokban meghatározott körzárdekl cél megvalósítása szempontjából megfelelőnek tekinthető-e és a kiadások/adminisztrációs stb./ költségek arányában állanak-e az elért eredményekkel.- Ha az ily egyesületek működése kifogás alá esik, továbbá akkor is ha bármely egyesülettel szemben akár a 181.000/1937.B.M.sz. rendelet alapján, akár az egyéb jogszabályok értelmében sürgős felügyeleti intézkedés válik szükségessé, eziránt a szabálytalanság észlelését követően nyomban részletes jelentést fogok tenni.-

Tisztelettel kérem, hogy amennyiben az egyesületek vezetősége a 181.000/1937.B.M.VII.a.sz.rendelet 3. pontjában körülírt változásokat közvetlenül Méltóságodhoz jelentik, kegyeskedjék ezen jelentést minden egyes esetben hozzám is kiadni, mert az egyesületek vezetősége legnagyobb részt - amint a tapasztalatokból megállapítom, - azt gondolja, hogy közvetlenül Méltóságodhoz tett bejelentési kötelezettségével már eleget tett minden kötelezettségének és hozzám esetleg nem jelenti a változást, már pedig a hivatkozott rendelethez szerint a változásokat hozzám is jelentenie kell.-

Veszprém, 1938. évi augusztus hó 10.-én.

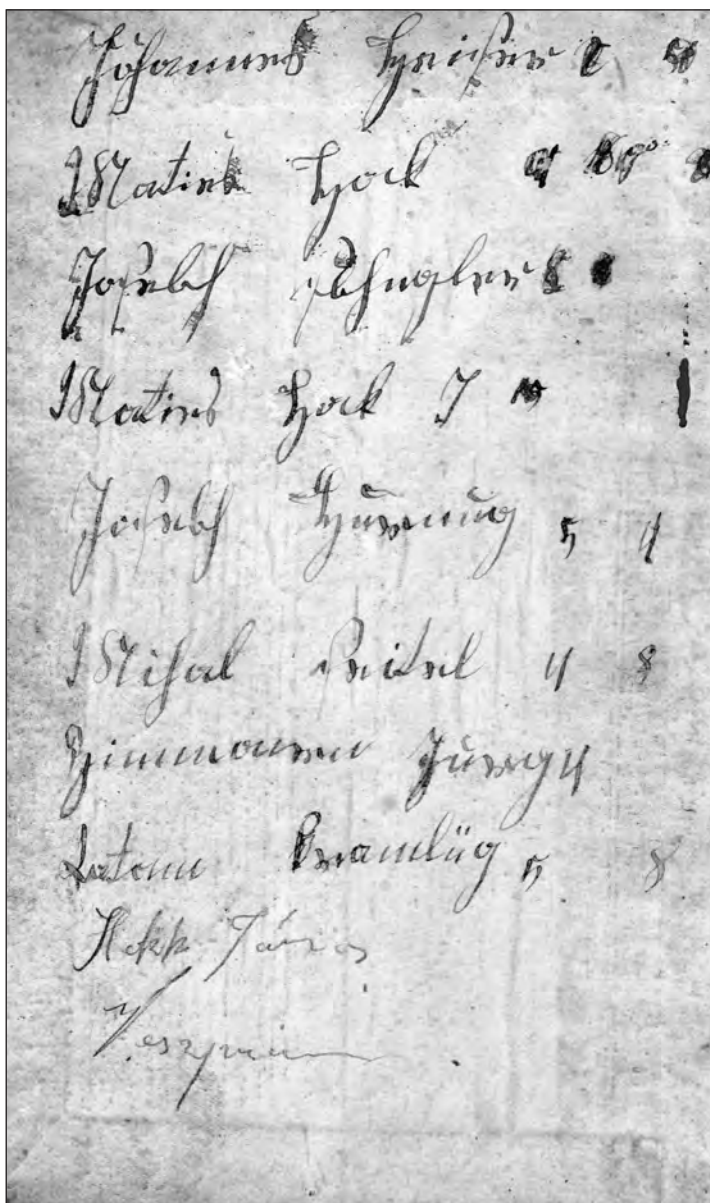
Kiadta:
P. B.
 polgármester.

300/1940
 3782/1938

4. számú melléklet

Az 1800-as évekből mutatunk be egy Vándorlókönyvet, melyet az akkori mester-ré válás előzményeként alkalmaztak.

429 8

22

VándorlóKönyv,

a' Felsőg. Királyi Magyar Helytartó
Tanács 1816-ik Eszt. 16-ik Juli 21080-ik
szám alatt költ rendelése szerint.

Tart 48 oldal leveleket.

Szám.

számára.

Komáromban,
WEINMÜLLER FRANCISKA es. kir. Szabadékos
Könyvnyomtató-Intézetében. 1828.

Wanderbuch

nach der

hehen königl. hung. Statthalterey = Ver-
ordnung vom 16-ten July 1816. N° 21080.

48 paginirte Seiten enthaltend.

N^{ro}.

Für

Komorn,

gedruckt bey Franziska Weinmüller k. k. privil.
Buchdruckerey 1828.

*Személyes leírása a' Birto-
kosnak.*

Vezeték Neve, *Floch Franz*
Köröszt Neve, *Floch Franz*
Születése helye, *Máts*
Ideje, *20. éves*
Házas v. Nötelen, *Galán Szig*
Vallása, *Katholikus*
Termete, *Galánony*
Haja, *fehér*
Szeme, *szürk*
Órra, *vastag*
Különös jelei, *semelyek*

Közl. Munkács 1848. Febr. 25.

Maga alá írása,
Cserenyés István, Munkács
Udvarhelyi járás

Beschreibung des Inhabers.

Vornahme, {Hock János}
Zunahme, { " " }
Geburts-Ort, Márkó
Alter, 2 evv
Stand, Takács legén
Religion, római katolikus
Statur, alacsony
Haare, fekete
Augen, barna.
Nase, vastag

Befondere Kennzeichen, míviseknek

1848 Feb 25

Eigene Unterschrift,

Hock János. k.

Rendelések és Rendtartások

mellyeket

a' vándorló a' mérséklett büntetés elkerülése
végett megtartani köteles.

1. A' vándorlónak nem szabad a' császári királyi örökös birodalmakat különös engedelem nélkül elhagyni.
2. Köteles ezen Vándorló-Könyvre jól vigyázni, és eztet minden Helység Elöljáróival a' hol tsak megfordúl, akár keres munkát, akár nem, aláíratni.
3. Tartozik a' vándorlásra rendelt 3 Esztendőket hasznos munkába eltölteni, és erről hiteles tanúírást, úgy arról is, hogy erköltsére nézve magát hogy viselte ide beíratni; — a' koldulástól magát tartóztassa.
4. Minden esztendőbe tartozik a' maga Hazája vagy született földje Elöljáróinak holletét írás által tudtokra adni. —
5. Minekutánna a' vándorlásra rendelt Időt eltöltötte, tartozik hazájába vissza térni, a' hol is ezen Vándorló Levéllel tartozik

Hetedik levél oldal.

7

magát az Elöljáróknál jelenteni, mivel ezen levél mutattya vándorlását, és e' nélkül Mester sem lehet.

6. Ezen Vándorló Könyvnek meghamisítása kemény büntetés alatt tilalmaztatik.

Költ R. Komáromban
Költ R. Komáromban

$$\begin{array}{r} 1.224 \times 45 \\ \hline 6120 \\ 4896 \\ \hline 55080 \end{array}$$

Regeln,

welche der Wandernde bey Vermeidung
angemessener Strafe zu beobachten
haben wird.

1. Der Wandernde darf ohne besonderer Allerhöchsten Erlaubniß die k. k. Erbstaaten nicht verlassen.
2. Er ist verbunden auf dieses Wanderbuch wohl Acht zu haben, und dasselbe bey jeder Orts-Obrigkeit, ob er Arbeit ansucht, oder nicht, zur Wahrung anzulegen.
3. Die vorgeschriebene Wanderzeit von 5 Jahren in nützlicher Arbeit zuzubringen, und sich die glaubwürdigen Zeugnisse hierüber sowohl, als über seine Aufführung in dieses Wanderbuch einzutragen zu lassen, und des Bettelns zu enthalten. —
4. Alle Jahre der Obrigkeit seines Geburts-Ortes vom seinem Aufenthalt Nachricht zu geben.
5. Nach Verlauf der Wanderzeit in seine Heimath zurück zu kehren, wo er sich mit diesem Wanderbuch, als einzig geltendem Beweise der vollstreck-

ten Wanderschaft, ohne welchen er nie eine Meisterstelle erlangen kann, bey der Obrigkeit zustellen hat.

6. Jede in diesem Wanderbuche vorgenommene Verfälschung wird unter schärfester Strafe verboten. —

Gegeben in der königlichen Freystadt Komorn

Vorzüglich sind die Menschen
 fallen bei uns in verächtlich
 und Einfache Person
 Gänzlich mit Egoismus und
 Selbstsucht erfüllt
 und durch die eigene Verächtheit
 all Lüge und Unwissenheit
 zurückzuführen werden
 zu müssen. Bis zum Ende
 des 20. Sep. 1848.
 Josef Kungl
 Oberstleutnant

Eilfte Seite.

Amang nyoma díszel. Amang mátkony neszmond
amang gyűst fűs bíj mint. Thalla
Mon ny findumf y-nawboretat, síj wíj
nawd wígnid, yalawm, fawm, ind fawm
síj hawd wígnom. Lestállawm. Mírkly
Wéj ríner Comítath in 27ten Decembe
1843.

József Dinnz fawm, Dinnz
László fawm, Dinnz

[Faint, mostly illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

Ender István
4746 kt
Hok János 9187 kt

[Additional faint handwritten text and numbers, including '9145' and '4746', are visible at the bottom of the page.]

Guiney Harmon 15 f
 Francis Rugmanou 2
 Dutton Harmon 7 16
 Guiney Harmon 7 10
 Francis Harmon 12 12
 Josuam Harb 5
 Guiney Harb 22 10
 Josuam Harb 16
 Guiney Harmon 4 15

5. számú melléklet

Családi hagyományként a fiú apja mesterségét választotta. A melléklet tartalmazza Hock János bizonyítványát.

Éljen a tisztas ipar!

1886. évi
1914

Bizonyítvány

amely, hogy 1894. évi május 6-án
napján Szegedben született Hock János
Székelykeresztúr, György házában mesterségét Festészetben
1913. évi május 6-án napjától 1914. évi május
6-án napjáig, mint tanonc a Festészet mesterséget
tanulta.

Kiszegeltnek iskolai minőségvizsgai igazolatszámai

1-ös évi oszt. je
2-ik " " jeles
3-ik " " jeles
4-ik " " _____

A Festészet mesterségben tanúsított
alapszabása 46

Kelt Szegedben, 1914. évi május 6-án napján

Festészet
ipartestületi igazgató

1886
FESTÉSI IPARTESTÜLET
SZEGED

Prinszler Károly
ipartestületi elnök

Dr. Tóth Dezső 1928. február 20-án született a Veszprém megyei Dáka községben. 1934 és 1940 között szülőfaluja református elemi népiskolájában tanult, majd szülei parasztgazdaságában dolgozott, miközben bekapcsolódva a különböző pártok ifjúsági mozgalmaiba, Pápán (1948) és Debrecenben (1951) ifjúságmozgalmi tanfolyamokat is végzett.

1952-ben mint parasztkáder került a Veszprém Megyei Tanács népművelési osztályára előadónak. 1956-ban áthelyezték Zircra a járási kultúrotthon igazgatójának, mialatt folyamatosan képezve magát, 1957-ben leérettségizett Veszprémben, a Lovassy László Gimnáziumban. Zircról Pápara került, ahol

1958-tól a járási-városi könyvtárban lett módszertani könyvtáros.

Munka mellett tanulva 1960–1966 között Budapesten elvégezte az Eötvös Loránd Tudományegyetem magyar–könyvtár szakát. Ezt követően Páparól ismét Veszprémbe helyezték, és az Eötvös Károly Megyei Könyvtár módszertani osztályának osztályvezető-helyetteseként dolgozott 1971 és 1977 között. 1976-ban az ELTE Bölcsészettudományi Karán egyetemi doktori fokozatot szerzett.

Saját kérésére került a veszprémi Országos Oktatástechnikai Központba, ott osztályvezetői beosztásban a Médiatár vezetője lett 1977–1988 között. 1988-tól nyugdíjasként a Vetési Albert Gimnázium könyvtárában dolgozott tovább, egészen 1999-ig. Nevéhez fűződik az iskola 1989-től tanévenként megjelentett iskolai értesítőinek szerkesztése.

Munkássága során a Veszprém Megyei Tanács kulturális előadójaként találkozott a néptanítók utolsó nemzedékével, akik a falvak mindenesei voltak. Tőlük vette át a hagyományok ápolását, a hazafias öntudatot. A Veszprém megyei honismereti mozgalom „félhivatalossá” válása a túskevári helytörténeti múzeum 1962. december 9-i avatásával történt meg, amelyben Tóth Dezső is jelentős feladatot vállalt. A mozgalomhoz való kötődése a Hazafias Népfőnt megyei bizottsága kulturális szekciójában folytatódott. Részt vett a Honismereti Szövetség 1990. június 7-i budapesti alakuló ülésén. Ennek folytatása lett országosan is az a helytörténeti, honismereti munka, mely Veszprém megyében az 1991. március 1-jén megalakult a Veszprém Megyei Honismereti Egyesülettel indult szervezett keretek között. Rendszeresen részt vett a megyei honismereti rendezvényeken, az országos Honismereti Szövetség akadémiaiban, konferenciáiban. 1993-ban szervezője volt a Veszprémben megtartott országos Honismereti Akadémiának.

Dr. Tóth Dezső legfontosabb helyismereti-helytörténeti tevékenysége Dákához kapcsolódik, ahol 1989-ben megalakította a Szülőföld Baráti Kört. A következő években a megyei egyesületben és a dákaiban egyaránt lelkiismeretesen és intenzíven dolgozott. Az általa összeállított dákai egyesületi alapszabály minta lett több, hasonló működési területű szervezet számára. Az éves közgyűléseket a március 15-i megemlékezéssel összekötve tartották, és folyamatosan látogatták azokat a településeket, ahol a Batthyány-családnak birtokai voltak. Elindították „*A Batthyányak nyomában*” sorozatot, és egy másikat „*E tájról indultak*” címmel. Ebben, a községben született és tevékenységükkel elismert emberek életútját mutatták be.

Kezdeményezője volt a dákai Millenniumi Emlékparknak, melyben elnöksége alatt öt emlékművet állítottak fel. Közreműködött a község címere, zászlója elkészítésében. Képeslapokat adtak ki az emlékművekről és emléklapokat a fontosabb rendezvényekről. Elindította a „Dákai Füzetek” sorozatot, amelynek 15 száma jelent meg.

Dr. Tóth Dezső számos szervezetnek volt, illetve jelenleg is tagja különböző tisztségekben: EPOSZ dákai helyi szervezete elnöke (1948); Magyar Könyvtárosok Egyesülete országos elnökségének tagja (1979–1982); Magyar Könyvtárosok Egyesülete audiovizuális bizottsága alapító tagja, elnöke (1980–1986); Szülőföld Baráti Kör, Dáka elnöke (1989–2004), majd tiszteletbeli elnöke; Veszprém Megyei Honismereti Egyesület alelnöke, titkára, majd elnöke (1991–2004); Veszprém Megyei Neveléstörténeti Társaság alapító tagja (1990), alelnöke (1995), tiszteletbeli alelnöke (2000–).

Munkásságát számos kitüntetéssel ismerték el. Ezek közül a legjelentősebbek: Veszprém Megyéért arany fokozat (1974); Vajda Péter-díj (1977); Szocialista Kultúráért (1968, 1988); Honismereti Emléklap (Honismereti Szövetség, Budapest, 1993); Bél Mátyás-díj (1996); Pro Meritis aranyérem (Veszprém 1998); Emléklap (Dáka, 1998); Emléklap (Veszprém Megyei Honismereti Egyesület, 2001); Pro Comitatu-díj (Veszprém megye, 2006); Díszpolgári Oklevél (Dáka, 2006); Gizella-díj (2008).

A róla szóló jelentősebb írások

Varga Béla (főszerk.): Veszprém megyei kortárs életrajzi lexikon II. Veszprém, 2001. 962. o.; Who is Who Magyarországon. 2004.; Ki kicsoda a magyar oktatásban I. 2005. 224. o.; Tölgyesi József: *Tóth Dezső*. Veszprém, 1988. 47 o. (Veszprém megyei pedagógiai bibliográfiák 6.); Raffai István: *Kulturális változások Dákán*. Napló, 1977. február 10. 4. o.; Kolozs Barnabásné: *Egy tízéves megyei közművelődési tájékoztatóról*. Könyvtáros, 1984. 8. sz.

469–470. o.; Toldi Éva: *Dáka évszázadai: az adatokból kibontakozó történelem*. Napló, 1989. július 6. 5. o.; Toldi Éva: *Könyv a dákai leventékről*. Napló, 1996. június 7.; Toldi Éva: *A legmagasabb kitüntetést kapta*. Napló, 1996. július 31.; Zatkalik András: *Gizella-díjat kapott a Batthyányak kutatója*. Helyi Téma, 2008. május 14. 6. o.; Somfai Balázs: *Dákától Veszprémig. Beszélgetés Tóth Dezsővel*. Veszprémi Szemle, 2014. 2. sz. 135–139. o.

Válogatott publikációs jegyzéke

Önálló művek

Kulturális változások Dákán. Eötvös Károly Megyeri Könyvtár, Veszprém, 1977. 108 o.; *A Batthyány-család Dákán*. (Szülőföld Baráti Kör, Dáka, 1989. 48 o.; *Emlékezzünk: Adatok a két világháború dákai áldozatairól*. Dáka, 1990. 44 o.; *Olasz menekültek Dákán*. Veszprém, 1993. 36 o.; *Dáka: Batthyányi-kastély*. Veszprém 1994. 165 o.; *Leventesors a háború végén*. Veszprém, 1995. 71 o.; *Dáka iskolatörténete*. Szülőföld Baráti Kör. Veszprém, 2001. 97 o.; *Dáka község történeti kronológiája*. Szülőföld Baráti Kör. Veszprém, 2003. 92 o.; *Dákai emlékek*. Szülőföld Baráti Kör. Veszprém, 2007. 228 o.; *A falu „lámpása”*: *Páhány János dákai tanító életrajza*. Szülőföld Baráti Kör. Veszprém, 2008. 104 o.; *Dákától Dákáig: Önéletrajz és bibliográfia*. Viza Kft., Veszprém, 2008. 152 o.; *E tájról indultak: Vallomások a szülőföldről*. Viza Kft., Veszprém, 2013. 159 o.; *Dákaiak az I. világháborúban*. Viza Kft., Veszprém, 2014. 71 o.

Fontosabb szerkesztői munkái

Horizont. Veszprém megyei közművelődési tájékoztató, 12 szám. 1976–1988; *Új média*. OOK. Veszprém, 1980–1987; *Vetési Albert Gimnázium közös értesítő* (1–10.) 1989–2000; *Veszprém megyei honismereti tanulmányok*. 16–17. sz. 1996, Hudi Józseffel 18–20. sz.; *Repertórium 1972–2001*. Mezei Zsolttal; *Honismereti kiskönyvtár*, 1–5. sz. 1996–2000.

Cikkek, tanulmányok

Mintegy 400, többségükben helytörténeti, honismereti témájú írása jelent meg, főképpen a következő lapokban, folyóiratokban: Veszprém Megyei Művelődésügyi Szemle, Könyvtáros, Iskolakönyvtáros, Napló, Pápai Hírlap, Neveléstörténet, Megyei Pedagógiai Körkép, Horizont, Honismeret, Veszprémi Szemle stb.

Összeáll. Csiszár M.